

บทที่ 3

แนวความคิดของหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายในต่างประเทศ

การแสวงหาพยานหลักฐานในคดีอาญา ถือเป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในแต่ละประเทศ เช่น การจับ ค้น หรือยึดพยานเอกสาร หรือ พยานวัตถุต่าง ๆ หรือ การดักฟังโทรศัพท์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่สำคัญในการสืบสวน สอบสวน ซึ่งเหตุผลของแต่ละประเทศเป็นที่แน่นอนว่า หลักในการพิจารณาในเรื่องของการรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้น ย่อมแตกต่างกันโดยเฉพาะในเรื่องของความเคร่งครัดในบทตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายในกรณีต่างๆ ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยมาจากสาเหตุที่ว่า แนวคิดในทางทฤษฎีของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการชั่งน้ำหนักของคุณค่าระหว่าง การป้องกันควบคุมอาชญากรรม (Crime Control Model) กับ คุณค่าของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Due Process Model) เกี่ยวกับมุมมองในด้านของการรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายนั้นแต่ละประเทศย่อมมีมุมมองที่ไม่เหมือนกัน เหล่านี้จึงเป็นประเด็นที่สำคัญในการที่จะต้องพิจารณาแนวคิดของต่างประเทศว่า มีแนวคิดเกี่ยวกับหลักการรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายอย่างไรบ้าง ซึ่งในสารนิพนธ์ฉบับนี้จะได้กล่าวถึงประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ ที่แม้ทั้งสองประเทศจะใช้ระบบกฎหมายแบบ Common law ที่ต่างจากระบบในประเทศไทยก็ตาม แต่แนวคิดในเรื่องของการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาโดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาก็ได้มีอิทธิพลต่อ แนวความคิดของนักกฎหมายไทยเป็นจำนวนมาก ดังจะเห็นได้จากคำอธิบายของท่านอาจารย์หลายท่านที่ กล่าวว่าบทตัดพยานหลักฐานในคดีอาญาที่ใช้เขียนเป็นภาษาอังกฤษว่า Exclusionary Rule ซึ่งก็ให้เกิดความสงสัยตามมาว่า ในหลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของไทยเป็นหลักการเช่นเดียวกันกับหลัก Exclusionary Rule ของประเทศสหรัฐอเมริกาหรือไม่ หรือ เป็นเพียงการกล่าวในลักษณะของความเหมือนของถ้อยคำที่เห็นว่าเป็นถ้อยคำที่เหมาะสมแต่หลักการในเนื้อหาไม่ได้เป็นอย่างเดียวกันกับหลัก Exclusionary Rule ที่เป็นหลักทฤษฎีที่แท้จริงในประเทศสหรัฐอเมริกา อันเป็นสิ่งที่ผู้เขียนจะได้กล่าวต่อไป

3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาถือเป็นประเทศหนึ่งที่ได้มีพัฒนาการของหลักการให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่อาจเรียกได้ว่า สิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้นเป็นสิ่งที่เกิดทุนสูงสุดของการปกครองประเทศ¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในวันที่ 8 มิถุนายน ค.ศ.1789 James Madison ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาได้กล่าวต่อรัฐสภาเพื่อสนับสนุนร่างรัฐธรรมนูญว่าด้วยสิทธิหรือที่เรียกว่า Bill of Rights ซึ่งต่อมารัฐบัญญัติฉบับนี้ก็ผ่านความเห็นชอบตามกระบวนการและได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม ค.ศ.1791² เมื่อกล่าวถึงวิวัฒนาการในทางประวัติศาสตร์จะเห็นได้ว่า Bill of Rights ได้กลายเป็นแนวคิดที่สำคัญของการปกครองประเทศและกฎหมายอันมีผลต่อพัฒนาการของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาเรื่อยมา ในสิบสามมลรัฐที่ต่อมารวมกันเป็นประเทศสหรัฐอเมริกา มีถึงเจ็ดมลรัฐที่รับ Bill of Rights เป็นรัฐธรรมนูญของมลรัฐโดยตรง ส่วนอีกหกมลรัฐที่เหลือก็ได้บรรจุสาระสำคัญของ Bill of Rights ไว้ในรัฐธรรมนูญของมลรัฐ มลรัฐที่รับ Bill of Rights เป็นมลรัฐแรกคือ มลรัฐเวอร์จิเนีย ซึ่ง Bill of Rights แห่งมลรัฐเวอร์จิเนียนี้ ก็ได้กลายเป็นต้นแบบแก่มลรัฐต่างๆ และสหรัฐอเมริกาในเวลาต่อมา

3.1.1 ข้อพิจารณาในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาฉบับปัจจุบัน

ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น ในเรื่องของการบัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนับตั้งแต่ ค.ศ.1789-1791 รวมทั้งสิ้น 10 ครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 หรือที่เรียกว่า The Fourth Amendment อันเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความสำคัญที่เป็นหลักประกันในสิทธิเสรีภาพของประชาชน ต่อการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานในกรณีต่างๆ และเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการศึกษาแนวความคิดของหลักการไม่

¹วิชญ์ เครืองาม, กฎหมายรัฐธรรมนูญ, พิมพ์ครั้งที่ 3, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2530), น.130

²ชาติ ชัยเดชสุริยะ, มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, พิมพ์ครั้งแรก (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2549), น.13

รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบของประเทศสหรัฐอเมริกาที่สำคัญที่สุด ซึ่งบัญญัติวางหลักไว้ว่า

“สิทธิของบุคคลที่จะมีความปลอดภัยมั่นคงในร่างกาย เคหสถาน เอกสาร และวัตถุสิ่งของต่อการค้น การยึดและการจับโดยไม่มีเหตุอันควรนั้น จะถูกล่วงละเมิดมิได้ และห้ามมิให้มีการออกหมาย เว้นแต่จะโดยมีเหตุอันควร ซึ่งได้มาโดยการสาบานหรือปฏิญาณตน และหมายนั้นจะต้องระบุเฉพาะเจาะจงถึงสถานที่ที่ซึ่งจะถูกค้น ตัวบุคคลที่จะถูกจับ หรือสิ่งของที่จะถูกยึด”³

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 นี้ได้มีการบัญญัติโดยมีการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่จะได้รับความปลอดภัยในร่างกาย เคหสถาน เอกสารและวัตถุสิ่งของจากการใช้อำนาจของรัฐซึ่งก็คือ การใช้อำนาจโดยมิชอบของเจ้าพนักงานต่อการจับ การค้น การยึด ที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพดังกล่าว และข้อสังเกตประการต่อมาคือ รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 นี้ ก็ยังได้มีการวางหลักในเรื่องของการกำหนดเงื่อนไขในการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ไว้ ดังจะเห็นได้จาก การวางข้อกำหนดเอาไว้ว่า หมายค้น หมายจับ และหมายยึด จะต้องมียาละเอียดในการที่จะต้องระบุเฉพาะเจาะจงถึงสถานที่ที่ซึ่งจะถูกค้น ตัวบุคคลที่จะถูกจับ หรือสิ่งของที่จะถูกยึดไว้ตามรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวด้วยนั่นเอง

อย่างไรก็ดี แม้รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 จะได้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่จะไม่ถูกล่วงละเมิดโดยเจ้าพนักงานของรัฐดังกล่าวข้างต้นแล้วก็ตาม แต่รัฐธรรมนูญก็มิได้มีการบัญญัติถึงผลในด้านของการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยการฝ่าฝืนของเจ้าพนักงาน อันกระทบต่อสิทธิเสรีภาพดังกล่าว แต่ประการใด ดังนั้น สิ่งที่จะต้องศึกษาต่อไปก็คือ ในด้านผลของการละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อหลักการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพตามที่ รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวได้รับรองและคุ้มครองไว้ โดยเฉพาะเรื่องผลในด้านของการรับฟังหรือ ไม่รับฟังพยานหลักฐานที่หากพยานหลักฐานนั้นได้มาด้วยวิธีการอันไม่ถูกต้องตามกฎหมายจะเป็นเช่นไรต่อระบบของการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของประเทศไทย ตามที่ผู้เขียนจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

³The Fourth Amendment

“The right of the people to be secure in their persons, houses, papers, and effects ,against unreasonable searches, and seizures,shall not be violated, and no Warrants shall issue,but upon probable cause,supported by Oath or affirmation,and particularly describing the place to be searched, and persons or things to be seized.”

3.1.2 ข้อพิจารณาในเรื่องของผลจากการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment)

เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปอยู่ในตัวว่าแทบทุกประเทศที่พัฒนาแล้ว หากเจ้าพนักงานของรัฐ ได้กระทำการที่มีลักษณะเป็นการกระทำที่เกินขอบเขต ที่กฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจไว้แก่เจ้าพนักงานที่จะกระทำได้ และโดยเฉพาะหากการกระทำเหล่านั้นมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน เจ้าพนักงานที่กระทำการโดยมิชอบนั้นก็ต้องถูกดำเนินการตามกฎหมายต่อไป ไม่ว่าจะในทางคดีอาญาหรือทางวินัยตามที่กฎหมายของแต่ละประเทศได้กำหนดไว้

อย่างไรก็ตามเมื่อกล่าวในเรื่องของการแสวงหาพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานได้กระทำการโดยมิชอบในกรณีต่าง ๆ ที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งที่ให้น้ำหนักของการบังคับใช้กฎหมายไปในทางที่มุ่งที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่ เพื่อที่จะชมชู่ยับยั้งป้องกันมิให้เจ้าพนักงานได้กระทำการอันมิชอบในการแสวงหาพยานหลักฐานที่จะละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลอีกต่อไปดังจะเห็นได้จากในคดี *Linkletter v. Walker* 381 U.S. 618, 85 S.Ct. 1731, 14 L.Ed. 2d 601 (1965) และคดี *Terry v. Ohio* 392 U.S. 1, 88 S.Ct.1868, 20 L.Ed.2d 889 (1968)⁴ สิ่งที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้สร้างกฎเกณฑ์แห่งการยับยั้งการกระทำที่มิชอบในการแสวงหาพยานหลักฐานนี้ก็คือ กฎแห่งการลบล้างพยานหลักฐาน⁵ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า บทตัดพยานหลักฐาน (Exclusionary Rule) อันเป็นหลักการที่ได้ถูกวางแนวทางไว้โดยศาลสูงสุดแห่งประเทศสหรัฐอเมริกาในฐานะที่เป็นศาลที่มีอำนาจเด็ดขาดในการตีความรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา⁶

⁴รายละเอียดโปรดดูใน Wayne R. Lafave, Jerold H. Irael, Nancy J. King, *Criminal Procedure*, 3nd. Ed. , St.Paul : West Group, 2000, pp.113-114

⁵คัมภีร์ แก้วเจริญ, "จับ คั่น : ผลของการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในแง่พยานหลักฐาน," *วารสารอัยการ* ปีที่ 2 ฉบับที่ 13 (2512), น.64

⁶คำวินิจฉัยของศาลสูงสุดแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (supreme court) ได้รับการยกย่องจากบรรดานักนิติศาสตร์ทั่วโลกว่า เป็นคำวินิจฉัยคดีเกี่ยวกับ สิทธิเสรีภาพที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในการใช้เป็นบรรทัดฐานในการศึกษารัฐธรรมนูญ

3.1.3 วิวัฒนาการของ กฎแห่งการลบล้างพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

เมื่อพิจารณาย้อนไปถึงภูมิหลังของประวัติศาสตร์เกี่ยวกับหลักในเรื่องของการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาโดยเฉพาะ พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายจากการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานในกรณีต่างๆ เห็นได้ว่า แม้รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment) นี้จะได้มีการบัญญัติขึ้นในปี ค.ศ.1791 แต่ในการตัดสินคดีที่เกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ให้ความคุ้มครองไว้นั้น ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาก็ยังคงยึดถือหลักการรับฟังพยานหลักฐานตามแนวคอมมอนลอว์เดิม คือ ศาลยังคงที่จะยอมรับพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานได้มาโดยการละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพของบุคคลโดยมิชอบอยู่ แม้ในขณะนั้นรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment) จะมีผลบังคับใช้ในขณะนั้นก็ตาม ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาก็ยังคงหลักการของคอมมอนลอว์เดิมอยู่นั่นเอง โดยศาลจะอนุญาตให้พยานหลักฐานดังกล่าวสามารถเข้าสู่การพิจารณาของคณะลูกขุน ส่วนพยานหลักฐานนั้นจะมีน้ำหนักเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของคณะลูกขุน⁷ ในการตัดสินคดี กล่าวคือ แต่เดิมศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกายังคงที่จะยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายอยู่เสมอ ส่วนความมีน้ำหนักของพยานหลักฐานจะมีความน่าเชื่อถือเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับ “ความน่าเชื่อถือ” อันเป็นการใช้หลักการชั่งน้ำหนักของพยานหลักฐานในคณะลูกขุนโดยไม่ได้พิจารณาให้น้ำหนักในประเด็นของการรับฟังพยานหลักฐานแต่ประการใด

อย่างไรก็ตามต่อมาแนวความคิดของนักกฎหมายอเมริกันก็เริ่มมีแนวความคิดเปลี่ยนไปคือการมุ่งให้น้ำหนักต่อการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนมากขึ้นกว่าแต่เดิมที่เคยเป็นโดยเฉพาะการที่จะหามาตราการใดมายับยั้งการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการแสวงหาพยานหลักฐานที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ด้วยการผลักดันเพื่อสนับสนุนการมีอยู่ของสิทธิและเสรีภาพตามที่รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่สี่ได้ให้ความคุ้มครองนี้ ต่อมาศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ก็ได้มีการตัดสินโดยเปลี่ยนแนวคำวินิจฉัยแต่เดิมอันเป็นบรรทัดฐานใหม่ ในปี ค.ศ.

⁷ จรินทร์ หะวานนท์, “หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ : เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายอเมริกันและกฎหมายเยอรมัน,” อุลพาห ปีที่ 31 เล่มที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2527), น.36

1886 ในคดี *Boyd v. United*⁸ ที่ศาลไม่ยอมรับฟังพยานเอกสารที่ได้มาเพราะการที่เจ้าพนักงานได้บีบบังคับจำเลยให้เปิดเผยเอกสารเพราะเอกสารที่ได้มาเพราะการกระทำดังกล่าวของเจ้าพนักงานนั้น ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment) เอกสารดังกล่าวจึงไม่อาจถูกยอมรับที่จะมาปรับจำเลยได้⁹ และต่อมาศาลสูงสุดแห่งสหรัฐก็ได้วางหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบอันเนื่องมาจากการกระทำโดยมิชอบของเจ้าพนักงานในคดี *Weeks v. United State*¹⁰ ซึ่งถือเป็นคำพิพากษาที่มีความสำคัญที่ศาลได้วางหลัก กฎแห่งการลบล้างพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามหลัก *Exclusionary Rule* ไว้อย่างชัดเจนที่สุด โดยข้อเท็จจริงในคดีนี้ มีอยู่ว่า เจ้าพนักงานได้พยานหลักฐาน คือบรรดาจดหมายและเอกสารได้ตอบต่าง ๆ ของจำเลยจากการค้นบ้านของจำเลยโดยไม่มีหมายและได้ยึดเอกสารส่วนตัวบางชิ้นของจำเลยมาเป็นพยานหลักฐานในการฟ้องร้องคดีอาญาว่า จำเลยเล่นการพนันทางไปรษณีย์ เหตุผลประการสำคัญที่สุดของการที่ศาลใช้ในการไม่รับฟังพยานหลักฐานในคดีนี้ก็คือ

“หากมีการยอมให้รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวได้ บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment) ที่บัญญัติห้ามการค้น การยึด โดยไม่มีเหตุอันสมควรนั้นจะไร้ผล”

จากคดีนี้เห็นได้ว่า ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาได้ตีความในลักษณะที่เป็นการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนทั้งนี้เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมหากมีการแสวงหาพยานหลักฐานโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้กระทำการในลักษณะที่เกินขอบเขตของกฎหมายอันละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพของประชาชนจากคดีดังกล่าวพยานหลักฐานที่ได้มาจึงไม่อาจนำมาปรับฟังเพื่อลงโทษจำเลยได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานได้ใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานอันมิชอบอีกต่อไปนั่นเอง¹¹

⁸116 U.S. 616, 6 S.Ct.524, 29 L.Ed. 746 (1886)

⁹ Wayne R. Lafave, *supra* note 4, p.112

¹⁰232 U.S. 383, 34 S.Ct. 341,58 L.Ed. 652 (1914)

¹¹นอกจากนี้คดี *Linkletter v. Walker* 381 U.S. 618, 85 S.Ct. 1731, 14 L.Ed.2d 601 (1965) และคดี *Terry v. Ohio* 392 U.S. 1, 88 S.Ct. 1868, 20 L.Ed.2d 889 (1968) ก็ยังได้กล่าวไว้เช่นเดียวกันว่าเหตุผลของการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นก็เพื่อเป็นการยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานได้ใช้วิธีการอันมิชอบในการแสวงหาพยานหลักฐานต่อไปอีก โปรดดู

อย่างไรก็ตาม หลัก **Exclusionary Rule** ตามที่ได้วางเป็นบรรทัดฐานไว้ในคดีแรกในคดี *Weeks v. United State* ก็มีข้อจำกัดในเรื่องของการบังคับใช้หลัก **Exclusionary Rule** อยู่ เช่นเดียวกันโดยเฉพาะผลของการตีความของศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาในคดี *Wolf v. People of the State of Colorado*¹² ที่วางหลักไว้ว่า หลัก **Exclusionary Rule** คงใช้บังคับเฉพาะคดีที่ขึ้นสู่ศาลสหรัฐอเมริกาและเฉพาะในกรณีที่เจ้าพนักงานผู้ละเมิดสิทธิของประชาชนเป็นเจ้าพนักงานของรัฐเท่านั้น ส่วนมลรัฐต่าง ๆ มีสิทธิที่จะเลือกยึดถือตามหลักคอมมอนลอว์เดิม คือสามารถรับฟังพยานหลักฐานที่แม้จะได้มาโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง หรือ ศาลมลรัฐอื่น ๆ จะยึดถือตามหลักในคดี *Weeks v. United State* คือ ไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบก็ได้ ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากเหตุผลของศาลที่เห็นว่าหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ หรือหลัก **Exclusionary Rule** นั้น มิใช่เป็นหลักการที่รวมอยู่ในสิทธิขั้นมูลฐานตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment) ซึ่งเป็นผลที่ทำให้ศาลของมลรัฐไม่จำเป็นต้องยึดถือเป็นหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนี้แต่อย่างใด

ดังนั้นต่อมา โดยเหตุของหลักตามแนวคำพิพากษาในคดี *Wolf v. People of the State of Colorado* ที่วางไว้ในปี ค.ศ.1949 นี้เอง จึงเกิดความลักลั่นในทางปฏิบัติ เพราะหากจำเลยละเมิดกฎหมายสหรัฐอเมริกาและขึ้นศาลสหรัฐอเมริกาจำเลยย่อมมีสิทธิที่จะขอให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบได้ แต่ในขณะเดียวกันกับที่จำเลยซึ่งละเมิดกฎหมายมลรัฐและต้องขึ้นศาลมลรัฐอาจจะไม่มีสิทธิอย่างเดียวกัน หากรัฐนั้น ๆ ยึดตามหลักคอมมอนลอว์เดิม ดังนั้น เพื่อให้หลักการเป็นไปอย่างเดียวกันทั้งศาลสหรัฐอเมริกาและศาลมลรัฐทุกแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกา ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาจึงได้เปลี่ยนแปลงหลักการตามที่ คดี *Wolf v. People of the State of Colorado* ได้วางไว้อีกครั้งหนึ่ง ในปี ค.ศ.1961 ในคดี *Mapp v. Ohio*¹³ ที่ได้วางหลักการสำคัญและมีผลบังคับใช้จนตราบเท่าจนถึงทุกวันนี้ เหตุผลประการสำคัญที่สุดที่ศาลได้วินิจฉัยคือ ศาลได้ตีความขยายว่า หลัก **Exclusionary Rule** เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (The Fourth Amendment) และ เหตุผลประการต่อมาที่ศาลได้ให้ไว้คือ ศาลเห็นว่าเป็นหลักประกันในการให้ประชาชนได้รับสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญอย่างจริงจัง

รายละเอียดในเรื่องนี้ใน Wayne R. Lafave, Jerold H. Israel, Nancy J. King, *supra* note 4, p.113-114

¹²338 U.S. 25, 69 S.Ct. 1359, 93 L.Ed 1782 (1949)

¹³367 U.S. 643, 81 S.Ct. 1684, 6 L.Ed.2d 1081 (1961)

ประกอบกับหลักของกระบวนการนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 14 (The Fourteenth Amendment) ที่ได้วางหลักไว้ว่า “มลรัฐต่าง ๆ ไม่อาจทำให้บุคคลต้องสูญเสียซึ่งชีวิต เสรีภาพ หรือทรัพย์สินโดยปราศจากกระบวนการที่ชอบด้วยหลักนิติธรรม”¹⁴ ที่ได้รับรองหลักประกันทุกประการในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 ที่ห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการจับ คั่น หรือยึดโดยมิชอบโดยเด็ดขาดไม่ว่าจะเป็นศาลสหรัฐหรือศาลมลรัฐ ดังนั้น ศาลของมลรัฐจึงต้องยอมรับปฏิบัติตาม หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบในหลัก Exclusionary Rule ดังกล่าวก็ต้องนำมาบังคับใช้แก่มลรัฐทุกรัฐด้วยเสมอ ประโยคที่สำคัญที่สุดของศาลในการให้เหตุผลดังกล่าว คือ

“หลักการดังกล่าวนี้เป็นมาตรการเดียวซึ่งมีประสิทธิภาพที่จะบังคับให้เจ้าพนักงานของรัฐยอมรับนับถือต่อหลักประกันในรัฐธรรมนูญที่ทุกมลรัฐจะต้องปฏิบัติ และยึดถือตาม” นั่นเอง

คำพิพากษานี้ จึงเป็นคำพิพากษาที่สำคัญที่สุดของการวางหลักเพื่อที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนด้วยการกำหนดให้หลัก Exclusionary Rule เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ซึ่งแต่เดิม หลัก Exclusionary Rule นี้มิได้ถูกตีความว่าเป็นส่วนหนึ่งของ The Fourth Amendment แต่ประการใด คำพิพากษาของศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาฉบับนี้ก็ได้ตีความรับรองถึงสิทธิเสรีภาพดังกล่าวโดยชัดเจน ซึ่งบรรทัดฐานของคดี Mapp v. Ohio นี้ก็มีผลบังคับใช้ตลอดเรื่อยมาจวบจนถึงปัจจุบัน

3.1.4 ตัวอย่างแนวคำพิพากษาของศาลที่วินิจฉัยในเรื่องของหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันไม่ถูกต้องซึ่งไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญในกรณีต่างๆ

ตัวอย่างคดีสำคัญที่ศาลสหรัฐอเมริกาได้เคยวินิจฉัยเกี่ยวกับการแสวงหาพยานหลักฐานโดยมิชอบของเจ้าพนักงานที่มีลักษณะเป็นการกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญแห่งประเทศสหรัฐอเมริกาได้คุ้มครองไว้ในกรณีต่างๆ เช่น

คดี Rochin v. California¹⁵ ข้อเท็จจริงในคดีนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ข้อมูลมาว่า ผู้ต้องหา กำลังขายยาเสพติดในบ้านของผู้ต้องหา เจ้าหน้าที่ตำรวจ 3 คน จึงไปที่บ้านของผู้ต้องหา

¹⁴The Fourteenth Amendment Section 1...; nor shall any state deprive any person life, liberty, or property, without due process of law...;

¹⁵342 U.S.165, 72 S.Ct. 205, 96 L.Ed. 183 (1952)

ซึ่งเป็นบ้าน 2 ชั้นโดยมีผู้ต้องหาพักอยู่กับภริยา น้องชายและน้องสาว เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจไปถึงพบว่า ประตูหน้าบ้านเปิดอยู่จึงได้เข้าไปและขึ้นไปชั้น 2 ของบ้านซึ่งเป็นห้องนอนของผู้ต้องหา และได้พบผู้ต้องหานั่งอยู่บนเตียงและภริยานอนอยู่ข้าง ๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจมองเห็นยา 2 เม็ด วางอยู่ข้างเตียงนอนจึงสอบถามว่าเป็นของใคร ทันใดนั้นเองผู้ต้องหาได้หยิบยา 2 เม็ดดังกล่าวเข้าไปในปาก เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้กระโดดเข้าไปขัดขวาง เพื่อนายาเสพติดดังกล่าวออกมา แต่ผู้ต้องหาได้กลืนลงไป ต่อมาผู้ต้องหาถูกใส่กุญแจมือและนำตัวไปที่โรงพยาบาล สายยางที่มีลักษณะเป็นท่อขนาดเล็กถูกสอดใส่ทางปากของผู้ต้องหาผ่านไปยังช่องท้องและมีสารละลายผสมด้วยยาที่ทำให้อาเจียนถูกส่งผ่านท่อเข้าไป โดยการบังคับและฝืนความรู้สึกของผู้ต้องหา จนกระทั่งทำให้ผู้ต้องหาต้องอาเจียนและต่อมาพบมอร์ฟิน 2 เม็ดภายหลังจากการที่ผู้ต้องหาอาเจียนออกมา ยาเสพติดที่ได้มานั้นได้ถูกนำมาใช้เป็นพยานหลักฐาน ดังนี้ การที่เจ้าพนักงานทำให้ผู้ต้องหาอาเจียนออกมาโดยวิธีการบังคับและฝืนความรู้สึกของผู้ต้องหา เพื่อที่จะให้ได้มาซึ่งยาเสพติดประเภทมอร์ฟินชนิดแคปซูลที่ผู้ต้องหาได้กลืนลงไปในห้องนั้น ศาลสูงปฏิเสธไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานได้พยานหลักฐานนั้นมาโดยถือว่าการกระทำที่รุนแรงโหดร้าย จึงพิพากษายกฟ้องจำเลย เพราะการกระทำความผิดดังกล่าวได้ฝ่าฝืนหลักการในศาสนาที่ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติและขัดกับความยุติธรรมในความรู้สึกของศาล และประการที่สำคัญที่สุดก็คือ ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐไม่รับฟังพยานหลักฐานนี้ ก็เพราะเป็นการฝ่าฝืนต่อรัฐธรรมนูญนั่นเอง

คดี *In re Harvey*¹⁶ ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีว่า เจ้าพนักงานตำรวจได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาให้ดูแลความสงบเรียบร้อยในสถานที่แห่งหนึ่ง ซึ่งมีวัยรุ่นตั้งกลุ่มทะเลาะวิวาทและไล่ยิงกันเป็นประจำ ขณะที่รถของเจ้าพนักงานตำรวจขับไปในสถานที่นั้นในคืนวันหนึ่ง เวลาสองทุ่ม เจ้าพนักงานตำรวจพบชายวัยรุ่น 3 คน จึงหยุดรถและเดินลงไปหา ชายทั้งสาม ชายคนหนึ่งเมื่อเห็นเจ้าพนักงานตำรวจเดินตรงเข้ามาจึงเดินผล่อออกไปจากชายอีก 2 คนดังกล่าว เจ้าพนักงานตำรวจจึงเรียกจำเลยซึ่งอยู่ในกลุ่มนั้นให้มาหา เมื่อจำเลยเดินเข้ามาใกล้เจ้าพนักงานตำรวจได้คลำดูที่เสื้อโค้ตและเข็มขัดได้พบวัตถุชิ้นหนึ่งภายในกระเป๋าเสื้อโค้ตด้านซ้าย ต่อมาพบว่าวัตถุชิ้นนั้นคืออาวุธปืนเถื่อน ในคดีนี้ศาลได้วินิจฉัยว่า กรณีดังกล่าวถือว่าการค้นตัวบุคคลโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และศาลไม่ยอมรับฟังอาวุธปืนของกลางเป็นพยานหลักฐาน โดยศาลได้ให้ความเห็นว่า ในขณะที่เจ้าพนักงานตำรวจได้ทำการตรวจค้นตัวจำเลยนั้น เจ้าพนักงานตำรวจไม่ทราบมาก่อนเลยว่า จำเลยกระทำความผิดที่เป็นการผิดกฎหมายหรือว่ามีอาวุธติดตัว ทั้งเจ้าพนักงานตำรวจก็

¹⁶295 A. 2d 93 (1972)

ยังมิได้ทราบมาก่อนด้วยว่า จำเลยและพรรคพวกของจำเลยอีก 2 คนเป็นสมาชิกกลุ่มอันธพาลหรือเกี่ยวพันในการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของกลุ่มอันธพาล โดยเฉพาะในขณะที่จำเลยถูกเรียกให้เข้ามาหาเจ้าพนักงานตำรวจ และขณะถูกเจ้าพนักงานตำรวจตรวจค้นที่ตัวคือเสื้อโค้ตและเข็มขัดนั้น จำเลยมิได้แสดงกริยาอาการอย่างใด อันจะทำให้เจ้าพนักงานตำรวจสันนิษฐานได้ว่าการกระทำที่ผิดกฎหมายในขณะนั้น การที่จำเลยมิได้เชื่อฟังเจ้าพนักงานตำรวจและมิได้ตรงเข้าไปเจ้าพนักงานตำรวจในทันทีที่ถูกเรียกไม่เป็นการเพียงพอที่จะทำให้เจ้าพนักงานตำรวจมีอำนาจในการตรวจค้นตัวของจำเลยเพื่อแสวงหาพยานหลักฐานใด ๆ จากร่างกายของจำเลยได้

คดี *Back v. Ohio*¹⁷ ศาลได้วินิจฉัยว่า การที่เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับเพียงแต่รู้ว่าผู้ถูกจับเคยกระทำความผิดมาก่อนและมีประวัติอาชญากรรมอยู่ในทะเบียนประวัติของเจ้าพนักงานตำรวจ โดยเจ้าพนักงานตำรวจได้จดจำหน้าตาและท่าทางของผู้ถูกจับได้ ข้อเท็จจริงเพียงเท่านั้นยังถือมิได้ว่าการจับของเจ้าพนักงานตำรวจชอบด้วยกฎหมาย เพราะกรณีนี้ยังถือมิได้ว่า มีเหตุอันสมควรที่จะทำให้เจ้าพนักงานมีอำนาจในการจับนั้นได้ โดยศาลสูงสุดแห่งสหรัฐได้กล่าวไว้ว่า หากข้อเท็จจริงมีเพียงเท่านั้น ถือว่าเป็นเหตุอันควรในการจับได้แล้ว ผู้ที่มีประวัติอาชญากรรมติดตัว ก็จะถูกจับกันได้ตามอำเภอใจ ด้วยเหตุนี้ ศาลจึงไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้นอันสืบเนื่องมาจากการจับที่ปราศจากเหตุอันสมควร

คดี *Weeks v. United State*¹⁸ ข้อเท็จจริงในคดีนี้ เจ้าพนักงานได้พยานเอกสารมาโดยการค้นที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย กล่าวคือพยานหลักฐานอันได้แก่ บรรดาจดหมายและเอกสารโต้ตอบของจำเลย จากการค้นบ้านของจำเลยโดยไม่ชอบ ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกา ได้วินิจฉัยว่าพยานหลักฐานที่ได้มาโดยฝ่าฝืน *The Fourth Amendment* ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เพราะการที่เจ้าพนักงานตำรวจได้ค้นบ้านของจำเลยโดยไม่มีหมายและได้ยึดเอกสารส่วนตัวบางชิ้นของจำเลยมาเป็นพยานหลักฐานในการฟ้องร้องคดีนี้ว่า จำเลยเล่นการพนันทางไปรษณีย์ ดังที่ศาลได้ให้เหตุผลว่า หากมีการยอมให้รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวได้ บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 ที่ห้ามการค้น การยึดโดยไม่มีเหตุอันควรจะไร้ผล

คดี *Mapp v. Ohio*¹⁹ ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีอยู่ว่า เจ้าพนักงานตำรวจได้เข้าไปในบ้านของจำเลยคือ *Ms.Mapp* เพื่อที่จะทำการค้นหาพยานหลักฐานที่ใช้ในการเล่นการพนันและผู้เล่นที่

¹⁷379 U.S. 89 (1964)

¹⁸232 U.S. 383, 34 S.Ct. 341, 58 L.Ed. 652 (1914)

¹⁹367 U.S. 643, 81 S.Ct. 1684, 6 L.Ed.2d 1081 (1961)

หลบซ่อนอยู่ จำเลยได้ถามถึงหมายค้น เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้หนึ่งได้แสดงกระดาษแผ่นหนึ่งแต่ไม่ได้ให้จำเลยอ่านข้อความในกระดาษแผ่นนั้น ซึ่งข้อเท็จจริงนี้ เจ้าหน้าที่งานตำรวจได้ยอมรับในภายหลังว่ากระดาษแผ่นดังกล่าวไม่ใช่หมายค้น แต่เป็นการแสดงเพื่อหลอกลวงจำเลยในการค้นดังกล่าว เพื่อแสวงหาพยานหลักฐานภายในบ้านทั้งหลัง ซึ่งรวมไปถึงหนังสือและกระดาษของจำเลยด้วย แม้ว่าในระหว่างการค้น เจ้าหน้าที่งานตำรวจจะได้พบหนังสือผิดกฎหมายจำนวน 4 เล่ม ซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิดสำหรับผู้ที่ครอบครองหนังสือผิดกฎหมายเหล่านี้ แต่ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐก็ได้ปฏิเสธที่จะรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว เพราะการได้มาซึ่งพยานหลักฐานนี้เป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 และคำพิพากษาของศาลสูงฉบับนี้ก็ยังได้วินิจฉัยเพิ่มไปด้วยอีกว่า หลัก **Exclusionary Rule** ถือเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 4 ดังที่ผู้เขียนได้เคยกล่าวไปแล้วนั่นเอง

คดี *Katz v. United States*²⁰ ข้อเท็จจริงในคดีนี้ เจ้าหน้าที่ FBI ได้ทำการลักลอบดักฟังทางโทรศัพท์ของจำเลยโดยเจ้าหน้าที่ FBI ได้ทำการติดตั้งเครื่องดักฟังและเครื่องบันทึกเสียงไว้ที่ตู้โทรศัพท์สาธารณะเพื่อดักฟังการสนทนาของจำเลย ในคดีนี้ ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยว่าคำพูด หรือ **words** อยู่ในความหมายที่จะได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญโดยถือว่า การอัดเทปไว้เป็นพยานหลักฐานเป็นการก่อให้เกิดการค้น และ ยึดที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การกระทำดังกล่าวของเจ้าหน้าที่ FBI จึงถือว่าเป็นการละเมิดต่อสิทธิส่วนตัวของจำเลยตามที่ **The Fourth Amendment** ได้ให้ความคุ้มครองไว้ เพราะตู้โทรศัพท์สาธารณะได้รับการปกป้องและได้รับการคุ้มครองต่อสิทธิส่วนบุคคลอันทำให้ศาลปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวในคดีนี้เป็นคดีที่วางหลักในการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลตามที่กำหนดไว้ใน **The Fourth Amendment** เพราะสิ่งที่รัฐธรรมนูญปกป้องและคุ้มครอง มิใช่จำกัดเฉพาะเพียงสถานที่เท่านั้น²¹ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดที่รัฐธรรมนูญฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 ได้ให้ความคุ้มครองเพื่อเป็นหลักประกันที่จะมิให้ถูกเจ้า

²⁰389 U.S. 347, 88 S.Ct. 507, 19 L.Ed.2d 576 (1967)

²¹รายละเอียดในเรื่องนี้ โปรดดู Jerold H. Israel, Yale Kamisar, Wayne R. LaFare, *Criminal Procedure and the Constitution (Leading Supreme Court Cases and Introductory Text)*, 3rd. Ed. , St.Paul : West Group, 2002, pp.81-109

พนักงานของรัฐ ในการที่จะล่วงละเมิดจากการแสวงหาพยานหลักฐาน นั่นก็คือ “บุคคล”²² ซึ่งในที่นี้หมายถึงการคุ้มครองต่อสิทธิส่วนบุคคลนั่นเอง

3.1.5 วัตถุประสงค์ของหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายของ ประเทศสหรัฐอเมริกา

จากกรณีที่เราได้กล่าวไปแล้วในเรื่องของวิวัฒนาการของหลัก Exclusionary Rule ของประเทศสหรัฐอเมริกาว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างไร ตลอดจนถึงแนวคำพิพากษาของศาลแห่งสหรัฐอเมริกาที่ได้วินิจฉัยในกรณีต่างๆ แล้ว ข้อที่ควรพิจารณาต่อไปก็คือ วัตถุประสงค์ หรือเจตนารมณ์ของหลักการที่ศาลสูงสุดของประเทศสหรัฐอเมริกาได้วางไว้โดยการไม่ยอมรับฟัง หรือตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เพราะเหตุผลอะไรที่ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว ในประเด็นนี้ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงเหตุผลของวัตถุประสงค์ในการที่จะต้องตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบออกไปจากการพิจารณา ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็นสามประการ²³ ด้วยกันคือ

3.1.5.1 เหตุผลในแง่ของการยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานกระทำการเช่นนั้นอีก (deterrent)

ศาลฎีกาอเมริกันได้กล่าวไว้ในคำพิพากษาคดีต่าง ๆ อยู่เสมอว่า เหตุผลที่สำคัญที่สุดในการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบ ก็เพื่อที่จะยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบเช่นนั้นต่อไปอีก ในกรณีนี้อาจเป็นการยับยั้งเจ้าพนักงานผู้นั้นโดยเฉพาะเจาะจง (specific deterrent) หรือยับยั้งเจ้าพนักงานอื่น ๆ โดยทั่วไป (general deterrent) ก็ได้ เช่น ถ้าเจ้าพนักงานผู้ทำการค้นโดยไม่มีหมายค้นตระหนักดีว่า ศาลจะไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้นนั้น เจ้าพนักงานผู้นั้นอาจไม่กล้ากระทำการค้นโดยไม่มีหมายค้น

²²Mary Helen Wimberly, Rethinking The Substantive Due process Right To Privacy : Grounding Privacy In The Fourth Amendment, Vanderbilt Law Review, January 2007, p.292

²³เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, “หลักการไม่ยอมรับฟังพยานวัตถุ พยานเอกสาร ซึ่งได้มาจากการจับ การค้น การยึด ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในสหรัฐอเมริกา,” วารสารนิติศาสตร์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 (ธันวาคม 2520), น.123-126

นั้นต่อไปอีก เมื่อจะทำการค้นในคราวต่อไป จำเป็นจะต้องดำเนินการให้มีการออกหมายค้นเสียก่อน หลักการเดียวกันนี้ก็มุ่งหวังว่าจะมีผลเป็นการยับยั้งต่อเจ้าพนักงานรายอื่น ๆ โดยทั่วไปด้วย

3.1.5.2 เหตุผลในแง่ของความเป็นอิสระของศาล (judicial Integrity)

นอกจากเหตุผลในแง่ของการยับยั้งแล้ว ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้อ้างอยู่เสมอ ๆ ว่าความเป็นอิสระของศาลจะเสื่อมเสียไป ถ้ายอมให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบ ถ้าศาลรับฟังและใช้พยานหลักฐานดังกล่าวลงโทษจำเลย ก็เท่ากับศาลไร้ความบริสุทธิ์และกลายเป็นหุ้นส่วนในการล่วงละเมิดกฎหมายของเจ้าพนักงาน (partnership in official lawlessness)

หลักในเรื่องความยุติธรรมเป็นกลางของศาลที่จะไม่เอียงเอนเข้ากับฝ่ายใด มีผลเป็นการบังคับให้ศาลต้องไม่รับฟังพยานที่ได้มาโดยวิธีการอันมิชอบ ซึ่งก็เท่ากับเป็นการเตือนให้ฝ่ายบริหารผู้ควบคุมเจ้าพนักงานได้ตระหนักว่า ศาลจะไม่ยอมให้ฝ่ายบริหารได้รับผลประโยชน์ใด ๆ จากการกระทำอันมิชอบโดยเจ้าพนักงานของฝ่ายบริหารนั้น

3.1.5.3 เหตุผลในแง่ของสิทธิส่วนบุคคล (Personal Right) ของผู้ถูกเจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบ

ในระยะแรก ๆ ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาเคยอ้างว่าเหตุผลที่ไม่ให้รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบก็เพราะเป็นสิทธิของจำเลยผู้ถูกเจ้าพนักงานกระทำการโดยมิชอบ จะขอให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้น ๆ และการที่ศาลไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานตามที่จำเลยร้องขอก็เสมือนหนึ่งว่าศาลได้ให้คำสินไหมทดแทนแก่จำเลยในการที่มีการค้น ยึด หรือจับอันมิชอบต่อจำเลยนั้น เช่นเดียวกับที่ศาลบังคับให้ผู้กระทำละเมิดกรณีทั่ว ๆ ไปให้คำสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ถูกล่วงละเมิดนั่นเอง

3.1.6 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

ประการแรก ในส่วนของเหตุผลเกี่ยวกับการยับยั้งไม่ให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบ ซึ่งในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นที่ยอมรับว่า การไม่รับฟังพยานหลักฐานเป็นวิธีเดียวที่อาจมีผลยับยั้งเจ้าพนักงานได้ เพราะมาตรการทางแก้อื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการฟ้องร้องให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการโดยมิชอบเป็นจำเลยในคดีอาญาหรือในคดีแพ่งนั้นทำได้อย่างจำกัด เพราะใน

คดีอาญาพนักงานอัยการอาจมีความเห็นใจเจ้าพนักงานดังกล่าวจึงไม่ฟ้องร้องคดีอาญาโดยอาจเห็นว่า เจ้าพนักงานอาจกระทำการผิดพลาดอย่างบริสุทธิ์ใจหรือแม้พนักงานอัยการจะฟ้องร้องเจ้าพนักงานผู้นั้นก็อาจส่งผลให้ลูกขุนที่ทำการพิจารณาคดีอาจเห็นใจไม่เอาผิดต่อเจ้าพนักงานก็ได้ ซึ่งในคดีแพ่งก็เช่นเดียวกัน การฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายอาจเป็นไปได้โดยยาก ไม่ว่าจะเป็นการเรียกค่าเสียหายในเชิงลงโทษ (punitive damages) นั้นก็อาจทำได้ยาก เพราะโจทก์จะต้องพิสูจน์ถึงเจตนาร้าย (ill will) ของเจ้าพนักงานผู้เป็นจำเลยให้ได้เสียก่อน ซึ่งโจทก์อาจพิสูจน์ได้ยาก เพราะการที่เจ้าพนักงานกระทำการโดยมิชอบ เช่นการค้นโดยไม่มีความหมายอาจเป็นเพราะเจ้าพนักงานวินิจฉัยข้อเท็จจริงเฉพาะหน้าคลาดเคลื่อนไป เช่น เจ้าพนักงานเข้าใจว่ามีเหตุฉุกเฉิน ซึ่งกฎหมายอนุญาตให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีความหมายมากกว่าจะเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานจงใจแกล้งจำเลยก็เป็นได้

กับทั้งก็ได้ปรากฏว่ามีการโต้เถียงกันในเหตุผลหรือวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ว่าหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบจะมีผลในทางยับยั้งได้อย่างแท้จริงหรือไม่ นั่น มีผู้วิจารณ์ว่า หลักการดังกล่าวไม่น่าจะมีผลในทางยับยั้งได้อย่างแท้จริง ดังจะเห็นได้จาก ผลงานวิจัยของ Professor Skolnick ในหนังสือ Justice Without trial (1975)²⁴ ปรากฏว่า หลัก Exclusionary Rule มีอิทธิพลน้อยมากต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลที่จะต้องใช้ระยะเวลานาน ซึ่งกว่าจะทราบผลว่าพยานหลักฐานที่เสนอไปนั้นศาลไม่รับฟังเนื่องจากได้มาโดยวิธีการไม่ถูกต้อง และประกอบกับการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งวันหนึ่ง ๆ ต้องทำคดีมากมายได้ล้มเหตุการณ์และข้อเท็จจริงในคดีเก่า ๆ ไปเสียหมดโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีใครให้ความสนใจติดตามผลของคดี จะสนใจเพียงสถิติการจับกุมเท่านั้น เพราะนั่นเป็นผลงานความดีความชอบประจำปี ดังนั้น คำพิพากษาของศาลจึงไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน หากคณะลูกขุนตัดสินว่าจำเลยไม่มีความผิดเพราะผู้พิพากษาไม่อนุญาตให้พนักงานอัยการเสนอพยานหลักฐานบางชิ้นต่อคณะลูกขุนเนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจได้พยานหลักฐานนั้นมาโดยมิชอบ ในสายตาของประชาชน ความรับผิดชอบดังกล่าวย่อมตกอยู่กับพนักงานอัยการที่ยื่นฟ้องโดยตั้งรูปคดีอ่อน ไม่จัดการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจแสวงหาพยานหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอ และสุดท้ายความผิดก็ย่อมตกอยู่กับผู้พิพากษาที่มุ่งรักษาระเบียบวิธีการโดยไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริงแห่งคดี ทั้ง ๆ ที่ หากคณะลูกขุนได้ทราบพยานหลักฐานขึ้นนี้ต้องเชื่อว่าจำเลยกระทำความผิดจริง แต่ผู้พิพากษากลับกันไว้ไม่ให้

²⁴ จรินทร์ หะวานนท์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 7, น.42

ถูกขุนทราบ กรณีข้อเท็จจริงแห่งคดีแจ่มชัดดังนี้ ประชาชนจึงมองไม่เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่าง การยกฟ้องกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดระเบียบในชั้นเจ้าพนักงานประการใด แต่ประชาชน กลับคิดว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจทำหน้าที่แสวงหาพยานหลักฐานมาเสนอจนครบถ้วนแล้วซึ่ง ศาลกลับ ไม่รับฟังเอง เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงไม่ควรต้องรับผิดชอบ ดังนั้นเมื่อกระแสสังคมออกมาเป็นเช่นนี้แล้ว เจ้าพนักงานตำรวจก็ย่อมไม่สำนึกในความผิดพลาดในการกระทำของตนทำให้หลัก **Exclusionary Rule** ก็ ย่อมไม่มีผลทางยับยั้งต่อเจ้าพนักงานของรัฐเลย

ประการที่สอง สำหรับเหตุผลของการไม่รับฟังพยานหลักฐานของประเทศ สหรัฐอเมริกาในแง่ของความเป็นอิสระของศาล มีข้อนาพิจารณาว่า ในหลักการที่จะให้ เฉพาะผู้ที่ถูกเจ้าพนักงานล่วงละเมิดเท่านั้น ที่มีสิทธิในการยื่นคำร้องขอให้ศาลไม่รับฟัง พยานหลักฐานในฐานะที่เป็นสิทธิส่วนบุคคลที่ถือว่าเป็นสิทธิของผู้ที่ถูกกระทำโดยมิชอบเท่านั้นที่ สามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานขึ้นนั้น โดยถือเสมือนว่า ศาลได้ใช้คำสั่งใหม่ ทดแทนให้แก่จำเลยที่ถูกเจ้าพนักงานกระทำโดยมิชอบ สำหรับการจับ การค้นหรือยึดนั้นแล้ว แต่ อย่างไรก็ตาม หากเจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบดังกล่าวต่อบุคคลที่สาม จำเลยก็ย่อมไม่มี สิทธิ²⁵ ตัวอย่างเช่น ตำรวจค้นบ้าน ก. ซึ่งจำเลยเอาของกลางไปซ่อนไว้โดยไม่มีหมายค้น ถ้า พนักงานอัยการนำของกลางขึ้นนั้นมาใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีที่จำเลยถูกฟ้อง จำเลยย่อมไม่มี สิทธิขอให้ศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานขึ้นนั้น ทั้งนี้เพราะบ้านของนาย ก. มิใช่บ้านของจำเลยซึ่งถูก ค้นโดยมิชอบนั่นเอง ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนว่า เป็นการขัดต่อทฤษฎียับยั้งและหลักความเป็นอิสระ ยุติธรรมของศาล (judicial integrity) เป็นอย่างมาก เพราะถ้าจะให้ศาลมีความบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยแท้จริงแล้ว ศาลจะต้องไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบทุกกรณี โดยไม่ต้องคำนึงว่า เจ้าพนักงานได้กระทำการอันมิชอบต่อผู้ใด ด้วยเหตุนี้เอง ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาในระยะหลัง ๆ

²⁵ กรณีดังกล่าวถือ เป็นข้อจำกัดข้อหนึ่งของหลัก **Exclusionary Rule** ที่เรียกหลักการนี้ ว่าหลัก **Standing** อันเป็นหลักที่เกิดจากผลของคำตัดสินโดยศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาในคดี **Alderman v. United States, 394 U.S. 165 (1969)** ที่ได้วางหลักในเรื่องของการกำหนด ข้อยกเว้นเกี่ยวกับบุคคลผู้ถูกกระทำการโดยมิชอบของเจ้าพนักงานไว้โดยตรง โดยศาลได้วางหลัก ไว้ว่าผู้ต้องหา หรือ จำเลยจะมีสิทธิยกการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญขึ้นกล่าวอ้างได้ก็แต่ เฉพาะกรณีที่บุคคลดังกล่าวได้รับความเสียหายจากการกระทำโดยมิชอบดังกล่าวเท่านั้น จากแนว คำพิพากษาของศาลสูงสุดฉบับนี้เอง จึงได้ก่อให้เกิดหลักในเรื่องของ "เหตุผลในแง่ของสิทธิส่วนบุคคล (Personal Right)" ขึ้นมานั่นเอง

จึงมักไม่ใคร่ที่จะอ้างหลัก **judicial integrity** เป็นข้ออ้างในการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานมากเท่าใดนัก เพราะคดีหลัง ๆ ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยว่าสิทธิส่วนบุคคล (**personal right**) นี้ มีสาเหตุผลแห่งการที่ศาลไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่เจ้าพนักงานได้มาโดยวิธีการอันมิชอบ หากแต่เหตุผลที่แท้จริงในการไม่รับฟังก็เพื่อต้องการที่จะให้มีผลเป็นการยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบต่อไปในภายหน้าเสียมากกว่าดังเช่นในคดี **United State v. Calandra 414 U.S. 338 (1974)** ที่ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาได้กล่าวว่าหลักการยับยั้งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญของ **The exclusionary Rule** หรือในคดี **United State v. Janis 248 U.S. 433 (1975)** ที่สรุปว่าการยับยั้งเป็นเหตุผลเพียงประการเดียวของหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐาน เป็นต้น

3.1.7 ผลผลิตไม้ของต้นไม้ที่เป็นพิษ (Fruit of the Poisonous Tree Doctrine)

ในหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ (**Exclusionary Rule**) ของประเทศสหรัฐอเมริกาตามที่คุณเขียนได้กล่าวมาในช่วงต้นนั้น ต่อมาก็ได้มีการพัฒนาก้าวไกลไปถึงการขยายขอบเขตที่ศาลจะไม่รับฟังดอกผลที่ได้มาจากพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นด้วย ซึ่งการที่ศาลได้วางหลักด้วยการขยายขอบเขตของพยานหลักฐานที่ศาลจะไม่รับฟังดอกผลที่ได้มาจากพยานหลักฐานชิ้นแรกที่ได้มาโดยมิชอบ จุดนี้เองที่เป็นจุดเด่นที่สุดในหลัก **Exclusionary Rule** ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่สำคัญในการแสดงให้เห็นถึงความเคร่งครัดดังที่ปรากฏในคดี **Silverthorne Lumber Co. v. United States 252 U.S. 358 (1920)** โดยศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยว่า นอกจากพยานหลักฐานที่ได้มาโดยตรงจากการค้นโดยมิชอบจะรับฟังไม่ได้แล้ว พยานหลักฐานอื่นๆ ที่สืบเนื่องมาจากพยานหลักฐานที่ได้มาจากการค้นโดยมิชอบนั้นก็รับฟังไม่ได้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ ศาลได้ขยายหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนี้ออกไปครอบคลุมถึงดอกผลของพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นด้วย โดยถือว่าพยานชิ้นหลังเป็นผลผลิตของต้นไม้ที่เป็นพิษคือ พยานชิ้นแรก ซึ่งถือว่า เป็นการได้มาซึ่งพยานหลักฐานอย่างหนึ่งอันฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ หรือในคดี **Nardone v. United State 308 U.S. 341 (1940)** ที่ได้ให้เหตุผลว่า เหตุที่ไม่ยอมรับฟังป็นของกลางก็เพื่อมุ่งหวังที่จะยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบ เพราะถ้าเจ้าพนักงานตระหนักดีว่า การกระทำโดยมิชอบของตนจะมีผลทำให้พยานหลักฐานทุก ๆ ชิ้นที่ได้มารับฟังไม่ได้หมดแล้ว เจ้าพนักงานอาจไม่กล้ากระทำการเช่นนั้นอีก ถ้าจะไม่รับฟังเฉพาะพยานชิ้นแรกแต่ยอมให้รับฟังพยานหลักฐานชิ้นต่อไป มาได้ ก็อาจจะไม่มีผลเป็นการยับยั้งอย่างเต็มที่ เพื่อมิให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบได้ และนอกจากนี้ ในคดี **Wong Sun v. United**

States²⁶ ก็ยังได้วินิจฉัยยืนยันในหลักของผลไม่ของต้นไม้ที่เป็นพิษเช่นเดียวกัน ซึ่งข้อเท็จจริงในคดีนี้มีอยู่ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ปลอมเป็นสายลับเกี่ยวกับการสืบสวนในความผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดเป็นจำนวน 6 คนได้เข้าไปในร้านให้บริการซักเสื้อผ้าของ Toy เพื่อหาตัว Toy โดยเจ้าพนักงานได้เข้าไปในเขตที่เป็นที่อยู่อาศัยด้านหลังร้านและเป็นที่หลบนอนของภริยาและลูกของ Toy เจ้าหน้าที่ได้พบตัว Toy และได้ใส่กุญแจมือ ต่อมา Toy จึงบอกกับเจ้าหน้าที่ว่า Yee เป็นผู้ขายยาเสพติด เจ้าหน้าที่จึงไปพบ Yee ในทันที ซึ่งต่อมา Yee ได้ยอมมอบยาเสพติดคือ เฮโรอีนแก่เจ้าหน้าที่ และให้การนำไปสู่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าเฮโรอีนด้วยก็คือ Toy และ Wong Sun ซึ่งเป็นบุคคลที่สาม ศาลสูงสหรัฐได้ถือว่า คำให้การของ Toy ที่อยู่ในระหว่างการใส่กุญแจมือในห้องนอนและยาเสพติดที่ได้จาก Yee ซึ่งได้เพราะคำให้การของ Toy นั้นเป็นพยานหลักฐานที่ไม่อาจรับฟังได้ เพราะถือว่าเป็นผลที่ได้มาจากการที่เจ้าพนักงานได้เข้าไปในห้องนอนของ Toy โดยมีชอบด้วยกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม หลักในเรื่องนี้ก็มีข้อยกเว้นเช่นเดียวกัน กล่าวคือ แม้พยานหลักฐานขึ้นหลังซึ่งได้มาเพราะพยานหลักฐานขึ้นแรกที่มีชอบก็อาจสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ หากเป็นกรณีดังจะกล่าวต่อไป²⁷ คือ

ก. กรณีที่จะต้องมีการค้นพบพยานขึ้นนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (Inevitable Discovery)

พยานขึ้นหลัง (derivative evidence) ที่ได้มาเพราะพยานหลักฐานขึ้นแรกอาจจะใช้รับฟังได้ ถ้าพยานขึ้นหลังนั้นจะต้องถูกค้นพบอย่างแน่นอน แม้ว่าจะไม่มีการได้มาซึ่งพยานขึ้นแรกก็ตาม เช่น ถ้าบันทึกของ ก. ระบุว่าเอาปืนของกลางไปทิ้งไว้ในตู้ไปรษณีย์ปืนของกลางนั้นอาจรับฟังได้ เพราะมีระเบียบบังคับให้พนักงานไปรษณีย์ต้องนำสิ่งของแปลกปลอมต่าง ๆ ส่งให้เจ้าพนักงานตำรวจโดยเร็วเมื่อพบสิ่งของนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้เจ้าพนักงานก็ต้องได้พบปืนของกลางนั้นอย่างแน่นอน แม้ว่าจะไม่ทราบถึงที่ซ่อนของปืนนั้นจากบันทึกของ ก. ที่ได้มาเพราะการค้นบ้าน ก. อันมีชอบก็ตาม

ข. กรณีที่จะต้องมีการค้นพบพยานขึ้นนั้นจากแหล่งอิสระ (Independent Source)

พยานขึ้นหลังอาจใช้รับฟังได้ ถ้าอัยการสามารถพิสูจน์ได้ว่าจะมีการค้นพบพยานขึ้นหลังอยู่นั้นเองจากแหล่งหรือวิธีการอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวพันกับพยานขึ้นแรกนั้น เช่น ตามกรณีบันทึกของ ก. ข้างต้น ถ้าอัยการสามารถพิสูจน์ได้ว่าผลการสืบสวนสอบสวนของตำรวจจะนำไปสู่การ

²⁶371 U.S.471, 83 S.Ct. 407, 9 L.Ed.2d 441 (1963)

²⁷เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 23, น.129

ค้นพบปืนของกลางนั้นอยู่แล้ว เช่น ตำรวจได้สอบปากคำพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ตอนที่จำเลยนำปืนไปทิ้ง และตำรวจพอจะทราบแล้วว่า ปืนนั้นอยู่ที่ใด ซึ่งในที่สุดตำรวจก็คงจะหาปืนนั้นพบ แม้ว่า จะไม่มีการค้นและยึดบันทึกส่วนตัวของ ก. ก็ตาม

3.1.8 บทสรุปหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา

จากกรณีที่เราได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดเห็นได้ว่า หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบนั้นมีทั้งผลดีและผลเสียด้วยกันอยู่ในตัว ซึ่งผลดีของการตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบก็คือ เป็นการคุ้มครองหรือให้หลักประกันต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างแท้จริง อันมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญยิ่ง คือ การยับยั้งมิให้เจ้าพนักงานล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังที่ท่านผู้พิพากษา Clark ที่ได้ให้ความเห็นในคดี **Mapp v. Ohio** ที่เห็นว่า ไม่มีสิ่งใดที่จะทำลายรัฐได้รวดเร็วไปกว่าการที่รัฐไม่ปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐเอง หรือสิ่งที่เลวร้ายไปกว่านั้นคือการที่รัฐไม่เคารพบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งเป็นต้นกำเนิดของรัฐเอง

อย่างไรก็ตาม หากมีการใช้หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบอย่างเคร่งครัดจนเกินไปแล้ว ก็อาจส่งผลทำให้ประสิทธิภาพในการควบคุมป้องกันอาชญากรรมมีประสิทธิภาพที่ลดน้อยลง อาชญากรก็มีโอกาสรอดพ้นจากการถูกลงโทษ เพราะการมีบทตัดพยานหลักฐานที่เคร่งครัดจนเกินไปโดยเฉพาะในคดีบางประเภทพยานหลักฐานบางชั้นมีความสำคัญมากที่จำเป็นจะต้องเสนอต่อศาล เพื่อใช้ในการวินิจฉัยความผิดของจำเลย เช่น ในคดียาเสพติดหรือ คดีความผิดเกี่ยวกับการพนัน คดีความผิดเกี่ยวกับการพกพาอาวุธ เป็นต้น พยานหลักฐานเหล่านี้ หากมีการได้มาโดยวิธีการอันมิชอบของเจ้าพนักงานและจะเข้ารับฟังเป็นพยานหลักฐานไม่ได้เสียแล้วก็ย่อมเป็นการบังคับให้พนักงานอัยการจำต้องถอนฟ้องคดีนั้นไปด้วยในตัว เพราะถ้าฟ้องร้องต่อไป ศาลก็ย่อมที่จะยกฟ้องอยู่นั่นเอง ซึ่งผลสุดท้ายก็คือ ผู้กระทำความผิดก็จะถูกปล่อยตัวไปในที่สุด กับทั้งมีข้อที่น่าสังเกตว่าการที่ศาลถือหลัก **The Exclusionary Rule** โดยเคร่งครัดจนเกินไปแล้วก็ย่อมส่งผลต่อการสร้างเทคนิคในการต่อสู้คดีอย่างเห็นได้ชัดขึ้นมาโดยไม่จำเป็นเพราะทนายความจำเลยอาจยื่นคำร้องคัดค้านพยานหลักฐานอย่างไม่มีมูล ทั้งที่ตามความเป็นจริงแล้วเจ้าพนักงานตำรวจอาจได้พยานหลักฐานนั้นมาโดยถูกต้องตามกฎหมาย

ก็ได้ ดังที่ผู้พิพากษา Cadozo ได้กล่าวไว้ในคดี *People v. Defore*²⁸ ที่ว่าอาชญากรจะต้องถูกปล่อยตัวไปเพราะเหตุที่ตำรวจทำผิดพลาด

จากกรณีดังกล่าวนี้ จึงทำให้หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐาน (Exclusionary Rule) ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากนักกฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นอย่างมาก ในประเด็นนี้ท่านศาสตราจารย์วิกมอร์ (Wigmore) ผู้ซึ่งเป็นปรมาจารย์กฎหมายลักษณะพยานของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ล่วงลับไปแล้ว ได้กล่าววิจารณ์อย่างตรงจุดว่า “การไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานมิได้มีผลเป็นการคุ้มครองราษฎรผู้บริสุทธิ์ซึ่งถูกค้นโดยมิชอบหรือมีผลเป็นการลงโทษเจ้าพนักงานผู้กระทำการอันมิชอบแต่ประการใดเลย ตรงกันข้ามการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานกลับเป็นการให้รางวัลแก่ผู้กระทำความผิดซึ่งถูกค้นโดยมิชอบนั้น เพราะการไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มา อาจมีผลให้ผู้กระทำความผิดนั้นได้รับการปลดปล่อยตัวไปได้ ซึ่งมีผลเท่ากับเป็นการลงโทษสังคม โดยการปล่อยผู้กระทำผิดไปอยู่ในสังคมนั้นต่อไปอีก”

นอกจากนี้ การไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานอาจมีผลกระตุ้นให้เจ้าพนักงานกระทำการอันมิชอบบางอย่างมากขึ้นไปอีก เพื่อต้องการให้การจับ การค้น หรือยึด นั้นชอบด้วยกฎหมายในสายตาของศาล เพราะเราไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ผู้ที่รู้ข้อเท็จจริงหรือความจริงที่ดีที่สุดก็คือเจ้าพนักงานตำรวจผู้ทำการจับ ค้น หรือยึดนั่นเอง ดังนั้น เพื่อให้ศาลเห็นว่า วิธีการที่ได้มาซึ่งพยานหลักฐานถูกต้องตามกฎหมายแล้ว เจ้าพนักงานตำรวจอาจกระทำการบางอย่างที่เป็นการมิชอบได้ ดังจะเห็นได้จากการที่มีการทำวิจัยในประเทศสหรัฐอเมริกา²⁹ พบว่า เจ้าพนักงานตำรวจได้จงใจให้การเท็จอยู่เป็นประจำ เช่น มักมีการกล่าวอ้างอยู่เสมอว่า “ของกลางตก” (Dropsy case) เพราะจำเลยทั้งพยานหลักฐานของกลาง (ซึ่งส่วนใหญ่เป็นยาเสพติด) ในที่สาธารณะทันทีที่จำเลยเห็นเจ้าพนักงาน การที่เจ้าพนักงานตำรวจให้การไปเช่นนั้น ก็เพื่อที่จะให้ศาลเห็นว่า เจ้าพนักงานไม่ได้กระทำการอันมิชอบ เพราะได้ของกลางมาจากการเก็บตกมิได้เกิดจากการค้น หรือยึดแต่ประการใดทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว เจ้าพนักงานอาจได้พยานหลักฐานนั้นมาจากตัวจำเลยด้วยวิธีการค้นอันมิชอบด้วยกฎหมายก็ได้ หรือ สิ่งที่น่าเศร้าที่สุด คือนอกจากนั้นแล้วในบางกรณีเจ้าพนักงานตำรวจอาจแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบโดยการสมคบกับผู้กระทำความผิดด้วยความจงใจในการจับ ค้น หรือยึด พยานหลักฐานจากผู้กระทำความผิดอย่างไม่ถูกต้องตามกฎหมายโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พยานหลักฐานชิ้นนั้นต้องเสียไปเพราะการจับ การค้น หรือการยึดที่มีชอบนั้น

²⁸242 N.Y. 13 (1926)

²⁹เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 23, น.133

กับทั้งได้มีคำพิพากษาวิจารณ์ที่รุนแรงที่สุด ได้แก่ ข้อที่ว่า หลัก Exclusionary Rule ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญ³⁰ การที่ศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอ้างว่าหลักนี้ เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญก็ เพราะขาดศรัทธาในระบบความยุติธรรมทางอาญาของศาลแห่งมลรัฐต่าง ๆ จึงรวบอำนาจเข้าสู่ ศาลแห่งสหรัฐ เพราะหาก Exclusionary Rule เป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญ คดีย่อมมีประเด็นข้อ พิพากษาว่า เจ้าพนักงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งศาลแห่งสหรัฐย่อมมีอำนาจ พิจารณาพิพากษา

ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการเสนอแนะว่า หลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานในประเทศ สหรัฐอเมริกา จึงควรที่จะเปลี่ยนกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการไม่รับฟังพยานหลักฐานเสียใหม่เพื่อเป็นการ แก้ไขสถานการณ์ที่ตึงเครียดดังกล่าว ศาลอุทธรณ์ภาค 5 แห่งสหรัฐอเมริกา ได้เสนอทางออกไว้ใน คดี United States v. Williams³¹ โดยการเพิ่มเติมข้อยกเว้น³² ในเรื่องความสุจริต Good Faith

³⁰ จิรนิติ หะวานนท์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 7, น.43

³¹ 623 F2D 830 (1980)

³² นอกจากนี้ข้อยกเว้นของหลัก Exclusionary Rule ในประเทศสหรัฐอเมริกาก็ยังมี ด้วยกันอีกหลายกรณีคือ

1. ข้อยกเว้นในหลักที่เรียกว่า หลัก Standing อันเป็นหลักที่เกิดขึ้นจากคำวินิจฉัยของ ศาลสูงสุดสหรัฐอเมริกา ในคดี Alderman v. United States, 394 U.S. 165 (1969) ที่ศาลได้ กำหนดข้อยกเว้นเฉพาะบุคคลที่ถูกกระทำโดยมิชอบโดยตรงเท่านั้นที่จะมีสิทธิการกระทำอันฝ่า ผืนรัฐธรรมนูญขึ้นกล่าวอ้างเฉพาะกรณีที่ผู้นั้นได้รับความเสียหายจากการกระทำฝ่าฝืนนั้นเท่านั้น ซึ่ง บุคคลอื่นนอกเหนือจากนี้ แม้จะต้องได้รับผลร้ายจากการอ้างพยานหลักฐานนั้น หากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ได้รับความเสียหายจากการละเมิดต่อรัฐธรรมนูญย่อมไม่มีสิทธิที่จะร้องขอให้ศาลไม่รับฟัง พยานหลักฐานตามหลัก Exclusionary Rule แต่อย่างใด

2. ข้อยกเว้นในเรื่องของหลัก Impeachment หรือที่เรียกว่า “หลักว่าด้วยการพิสูจน์ต่อ พยาน” อันเกิดมาจากคำวินิจฉัยของศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาในคดี Harris v. New York, 461 U.S. 222 (1971) ที่ได้วินิจฉัยว่า การที่จำเลยมีสิทธิจะให้การในคดีที่ตนถูกฟ้องว่ากระทำความผิด นั้น มิได้หมายความว่า จำเลยจะมีสิทธิให้การเท็จ ดังนั้น พยานหลักฐานแม้จะรับฟังไม่ได้เพราะ ได้มาโดยมิชอบ แต่หากเสนอเข้ามาเพื่อหักล้างน้ำหนักคำเบิกความของพยานบุคคลที่ยอมรับ ฟังได้ หลักนี้จะใช้ต่อเมื่อจำเลยให้การในชั้นพิจารณาและไม่ยอมรับข้อเท็จจริง ซึ่งไม่สามารถ พิสูจน์ได้ นอกจากอาศัยพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น กล่าวคือ กรณี

Exception³³ ว่าศาลไม่นำหลัก Exclusionary Rule มาตัดพยานหลักฐานในกรณีที่การแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิ เสรีภาพของจำเลยนั้นเป็นการกระทำที่เจ้าพนักงานได้เชื่อโดยสุจริตอย่างมีเหตุผลว่า เจ้าพนักงานผู้นั้นมีอำนาจที่จะกระทำได้ซึ่งหากข้อเท็จจริงปรากฏเป็นเช่นนั้นแล้ว หลักในเรื่อง Exclusionary Rule ย่อมไม่มีผลเป็นการยับยั้งการกระทำดังกล่าวได้เลย ซึ่งข้อยกเว้นดังกล่าวนี้เป็นข้อยกเว้นที่เดินตามแนวความคิดของผู้พิพากษา White ที่ได้เคยทำความเข้าใจในคดี Stone v. Powell 428 U.S. (1967)

ในที่สุด ข้อยกเว้นในเรื่องความสุจริตนี้ ต่อมาก็ได้รับการยอมรับโดยศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ซึ่งก็ได้ตัดสินโดยผู้พิพากษา White นั้นเอง ในคดี United States v. Leon 468 U.S.

ดังกล่าวเป็นการนำพยานหลักฐานมาเพื่อหักล้างโต้ตอบกันนั่นเอง แม้พยานหลักฐานนั้นจะได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย เช่น จำเลยอ้างยืนยันในการสืบพยานชั้นพิจารณาว่า ไม่เคยมียาเสพติดไว้ในครอบครองเลยในชีวิต พนักงานอัยการก็สามารถที่จะนำสืบได้ว่า เคยยึดเฮโรอีนได้จากจำเลยเมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา แม้การยึดนั้นจะกระทำโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และถูกห้ามมิให้รับฟังในการพิจารณาในคดีก่อน เกี่ยวกับข้อหาครอบครองยาเสพติดก็ตาม

3. ข้อยกเว้นในหลัก Harmless Error หรือข้อยกเว้นในเรื่องของความผิดพลาดที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายอันเป็นหลักที่เกิดขึ้นจากคำวินิจฉัยของศาลสูงสุดแห่งสหรัฐอเมริกาในคดี Chapman v. California, 386 U.S. 18 (1967) และต่อมาได้มีคดี Arizona v. Fulminante, 499 U.S. 279 (1991) ได้ให้เหตุผลในหลักนี้ว่า ข้อยกเว้นนี้มีความมุ่งหมายที่จะรักษาวัตถุประสงค์หลักของหลักการพิจารณาดีทางอาญาอันได้แก่ การวินิจฉัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย หลักนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อป้องกันกระบวนการดำเนินคดีอาญามีให้ต้องถูกคัดกรองไปโดยความผิดพลาดที่มีไต่เป็นประเด็นสำคัญในคดีและหลักดังกล่าวนี้ มีความหมายถึงการที่เจ้าพนักงานได้พยานหลักฐานมาโดยละเมิดกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในข้อรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิหลักของรัฐธรรมนูญ พยานหลักฐานที่ได้มาจึงเป็นพยานหลักฐานที่รับฟังได้ (อ้างถึงใน มโน ซอศรีสาคร, “การรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาจากการจับ ค้น ยึด โดยมิชอบ : ศึกษาเฉพาะกรณีพยานวัตถุและพยานเอกสาร,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539), น.37-39)

³³ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์, สิทธิของจำเลยกับการอำนวยความสะดวกของรัฐ, รายงานการวิจัยเสริมหลักสูตรวิชากฎหมายลักษณะพยาน (น.382), คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545, น.16

897 (1984) อันเป็นคำพิพากษาที่เป็นบรรทัดฐานต่อมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม แม้หลัก Exclusionary Rule จะมีข้อยกเว้น ในเรื่องของหลัก Good Faith Exception แต่ข้อยกเว้นดังกล่าวนี้ ก็มีข้อวิจารณ์ว่า มีลักษณะของการพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงอันเป็นอรรถวิสัยในการที่ต้องหยั่งรู้สภาวะจิตใจของเจ้าพนักงานในขณะที่มีการปฏิบัติหน้าที่ กล่าวคือมีแต่เพียงเจ้าพนักงานผู้ทำการตรวจค้น จับหรือยึด เพียงผู้เดียวเท่านั้นที่รู้สภาวะจิตใจ ดังนี้ จึงเป็นการยากที่จะหาพยานหลักฐานใดมาพิสูจน์ว่าเจ้าพนักงานสุจริตหรือไม่สุจริตนั่นเอง

3.2.ประเทศอังกฤษ

3.2.1 วิวัฒนาการของหลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาถึงภูมิหลังในทางประวัติศาสตร์โดยเฉพาะวิธีการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้กระทำความผิดในสมัยโบราณปรากฏหลักฐานว่า เจ้าพนักงานมีอำนาจเต็มที่ในการที่จะกระทำการสืบสวนสอบสวนและแสวงหาความจริงเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดที่มักจะไม่ค่อยคำนึงถึงสิทธิส่วนบุคคลของราษฎรเท่าใดนักไม่ว่าจะเป็นการใช้วิธีการทรมานผู้ต้องสงสัยให้รับสารภาพว่าได้กระทำความผิดหรือในขั้นตอนของการจับกุม การค้น หรือยึดของกลาง ก็ถือเป็นอำนาจเด็ดขาดของเจ้าพนักงานที่ไม่ต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้นเพราะผลสืบเนื่องจากแนวความคิดในทางการเมืองของยุคนั้นที่ถือว่าการปกครองเป็นอำนาจสิทธิเด็ดขาดของผู้ปกครองซึ่งได้รับมอบหมายจากสรวงสวรรค์ อย่างไรก็ตาม ต่อมาภายหลังที่ประเทศได้มีการพัฒนามากขึ้น แนวความคิดดังกล่าวจึงได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไปและถือว่า “อำนาจของผู้ปกครอง” ย่อมมีอย่างจำกัดในฐานะที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนโดยมีเงื่อนไขให้ต้องใช้อำนาจโดยชอบธรรมและเคารพต่อสิทธิของประชาชน จึงเกิดหลักเกณฑ์ที่จะให้เจ้าพนักงานต้องปฏิบัติในกรณีที่มีการล่วงล้ำสิทธิส่วนบุคคลซึ่งรวมถึงกรณีการจับหรือการค้นด้วยนั่นเอง

อย่างไรก็ดี เมื่อกล่าวในแง่ของพยานหลักฐานทั้งที่แนวความคิดในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเริ่มพัฒนาขึ้น แต่ศาลอังกฤษและนักกฎหมายอังกฤษโดยส่วนใหญ่ก็ยังคงถือว่า พยานหลักฐานที่ได้มาจากการจับ การค้นโดยมิชอบสามารถรับฟังได้ ดังเช่นในคดี บิชอป อัทเทอบิวรี³⁴ ในปี ค.ศ.1832 ศาลได้วินิจฉัยว่า บรรดาจดหมายที่เจ้าพนักงาน

³⁴ คัมภีร์ แก้วเจริญ, อ้างแล้ว เจริญรทที่ 5, น.64

ได้ยึดมาเป็นพยานหลักฐานในคดีหากเป็นการสมเหตุสมผลน่าเชื่อถือโดยตัวของมันเองแล้ว ย่อมรับฟังโฆษณายำเลยได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่า จดหมายเหล่านั้นจะได้มาด้วยวิธีการอย่างไร เพราะถ้าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จริงแล้ว ข้อเท็จจริงก็ย่อมจะต้องปรากฏอยู่ดี ถึงแม้ว่า จะมีจดหมายเหล่านั้นเป็นพยานหลักฐานก็ตาม

3.2.2 ข้อพิจารณาในเนื้อหาของกฎหมาย

แม้ประเทศอังกฤษจะถือเป็นประเทศที่มีระบบกฎหมาย Common Law อันจะต้องพิจารณาถึงแนวคำพิพากษาของศาลเป็นสำคัญในฐานะที่เป็นบ่อเกิดของกฎหมายที่ถือเป็นหลักการสำคัญของระบบ Common Law ก็ตาม แต่หลักการในเรื่องการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาโดยเฉพาะข้อพิจารณาในเรื่องของพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ในประเทศอังกฤษก็ได้มีการบัญญัติหลักการในเรื่องนี้เป็นลายลักษณ์อักษรที่วางแนวทางของศาลเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจที่จะรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายไว้ด้วยเช่นเดียวกัน ดังจะเห็นได้จาก The Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE) ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 78 ที่บัญญัติว่า

“(1) ในกระบวนการพิจารณาใด ๆ ศาลอาจปฏิเสธไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐานซึ่งโจทก์ประสงค์จะอ้างอิง หากปรากฏต่อศาลเมื่อได้คำนึงถึงพฤติการณ์ทั้งปวง รวมทั้งพฤติการณ์ที่ได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นว่า การรับฟังพยานหลักฐานนั้นจะก่อให้เกิดผลเสียต่อความเป็นธรรมของกระบวนการพิจารณาคดีถึงขนาดที่ว่า ศาลไม่ควรยอมรับฟังพยานหลักฐานนั้น

(2) บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ ไม่มีผลกระทบต่อบทบัญญัติต่าง ๆ ของกฎหมาย ซึ่งบังคับให้ศาลไม่ยอมรับฟังพยานหลักฐาน³⁵”

³⁵The Police and Criminal Evidence Act 1984 Section 78

(1) In any proceedings the court may refuse evidence on which the prosecution proposes to rely to be given if it appears to the court that, having regard to all the circumstances, including the circumstances in which the evidence was obtained, the admission of the evidence would have such and adverse effect on the fairness of the proceedings that the court ought not to admit it.

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า มาตรา 78 นี้ได้ให้อำนาจแก่ศาลในการใช้ดุลพินิจที่จะรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานโดยมีเงื่อนไขที่สำคัญคือ การคำนึงถึงพฤติการณ์ที่ได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นด้วย ดังนั้น พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบ เช่น พยานหลักฐานที่ได้มาจากการจับ ค้นหรือยึดโดยมิชอบ ศาลก็อาจจะใช้ดุลพินิจที่จะรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้นก็ได้ เช่น ศาลอาจใช้ดุลพินิจในการไม่รับฟังพยานหลักฐานนั้น หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า การรับฟังพยานหลักฐานจะกระทบต่อความเป็นธรรมในการพิจารณาคดี ทั้งนี้เพื่อเป็นการให้ความเป็นธรรมทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลยอีกทั้งยังเป็นการป้องกันมิให้ฝ่ายโจทก์ได้เปรียบในเชิงคดี อันเป็นผลมาจากการได้มาซึ่งพยานหลักฐานโดยมิชอบซึ่งทำให้จำเลยเสียเปรียบในการต่อสู้คดี

ดังที่ศาลได้วินิจฉัยในคดี *R v. Shannon*³⁶ ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีอยู่ว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจให้นักข่าวปลอมตัวไปชักชวนให้จำเลย ร่วมค้ายาเสพติดทั้งที่มีได้ปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจนว่า จำเลยเคยค้ายาเสพติดมาก่อนหรือไม่ในคดีนี้ ศาลอังกฤษได้ใช้ดุลพินิจตาม *The Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE), Section 78* โดยวินิจฉัยว่าการกระทำของเจ้าพนักงานตำรวจนี้เป็นการใช้วิธีการที่ไม่ชอบธรรมในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานเพื่อการดำเนินคดี พยานหลักฐานต่างๆที่ได้มาจากการล่อซื้อจึงไม่อาจนำมารับฟังเพื่อลงโทษจำเลยได้ กล่าวคือ ในคดีนี้ศาลเห็นว่าการใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อความเป็นธรรมของกระบวนการพิจารณาคดีถึงขนาดที่ศาลไม่ควรยอมรับฟังพยานหลักฐานนั้น

คดี *Nottingham v. Amin*³⁷ ในคดีนี้ศาลมาจิสเตรตได้วินิจฉัยว่า จำเลยได้รับอนุญาตให้ขับรถแท็กซี่แต่มีได้รับอนุญาตให้ขับรถรับผู้โดยสารในเขตพื้นที่เมือง Nottingham การที่จำเลยได้หยุดรับผู้โดยสารที่เป็นสายลับตำรวจขึ้นมานบนรถทั้งสองคน ก็เนื่องจากเพราะรถของบุคคลทั้งสองจอดเสียอยู่ในเขตพื้นที่ดังกล่าว การกระทำของสายลับตำรวจทั้งสอง ถือได้ว่าเป็นการล่อให้จำเลยกระทำความผิด (*Agent Provocateurs*) จึงพิพากษายกฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานของโจทก์ได้ถูกตัดออกไปตาม *The Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE), Section 78*

(2) Nothing in this section shall prejudice any rule of law requiring the court to exclude evidence.”

³⁶(2000) Crim LR 1001

³⁷(1999) CLR. March 2000

เนื่องจากหากศาลยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบดังกล่าวก็น่าจะทำให้เกิดผลเสียต่อความเป็นธรรมในการพิจารณาคดี

อย่างไรก็ดี การที่ The Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE), Section 78 บัญญัติไว้เช่นนี้ กฎหมายมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความยุติธรรมในการพิจารณาคดี แต่ก็มิได้หมายความว่า เป็นการขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในระหว่างการสืบสวนคดีด้วยเหตุนี้แนวปฏิบัติที่ผ่านมาศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานเฉพาะในกรณีที่การกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ส่งผลกระทบต่อข้อเท็จจริงของจำเลยเท่านั้น เพราะในทางความเป็นจริงเป็นการยากที่จะพบว่า การกระทำอันมิชอบของเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถส่งผลเสียหายต่อความยุติธรรมในการพิจารณาคดีของศาล³⁸ ดังนั้นบทบัญญัติดังกล่าวจึงมีโอกาสนำมาปรับใช้เพื่อที่ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานน้อยมากนั่นเอง

3.2.3 ตัวอย่างแนวคำพิพากษาของศาลอังกฤษที่วินิจฉัยเกี่ยวกับหลักการรับฟังพยานหลักฐานคดีอาญาในกรณีต่างๆ

แม้ว่ากฎหมายอังกฤษจะได้มีบทบัญญัติที่กำหนดหลักการเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของศาลในการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือได้มาด้วยวิธีการที่ไม่เป็นธรรมได้อย่างอิสระภายใต้ The Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE), Section 78 ตามที่กำหนดไว้ก็ตามแต่ก็จะเห็นได้ว่าโดยหลักการพื้นฐานของการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของประเทศอังกฤษนี้มิได้มีความเคร่งครัดต่อการปฏิเสธไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายเท่าใดนัก³⁹ ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวไปแล้วในข้างต้น ของยุคแรกในคดี บิชอป อัทเทอบิวรี ที่ได้วางหลักการที่สำคัญโดยศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบและต่อมาในหลายคดี ศาลอังกฤษก็ได้วินิจฉัยเดินตามหลักการนี้อยู่หลายกรณีด้วยกัน คือ

³⁸M.D.A. freeman, The Police and Criminal Evidence Act 1984, (London : Sweet & Maxwell, 1985) p.127

³⁹John Smith, Criminal Evidence, 1st edition (London : Sweet & Maxwell, 1995) p.191

คดี R v. Leatham⁴⁰ ในคดีนี้ประเด็นที่ศาลอังกฤษได้วางหลักการซึ่งมีความสำคัญที่สุดคือการแสดงให้เห็นถึงแนวความคิดของศาลเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบก็คือ

“ไม่สำคัญที่ว่าได้พยานหลักฐานมาอย่างไร แม้จะขโมยมาพยานหลักฐานนั้นก็รับฟังได้” ซึ่งต่อมาในปี ค.ศ.1870 ศาลก็ได้ตัดสินคดีตามหลักการที่วางไว้คือ

คดี Jones v. Owens⁴¹ ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีอยู่ว่า จำเลยถูกฟ้องกล่าวหาว่า จับปลาแซลมอลโดยผิดกฎหมายแต่ในคดีนี้การเข้าตรวจค้นเพื่อแสวงหาพยานหลักฐาน คือ ปลาแซลมอลนั้นเป็นการเข้าตรวจค้นโดยเจ้าพนักงานตำรวจไม่มีเหตุหรือพฤติการณ์ที่กฎหมายอนุญาตให้กระทำการตรวจค้นตามกฎหมายได้ ผลจากการตรวจค้นดังกล่าวได้พบลูกปลาแซลมอลจำนวน 25 ตัว ในกระเป๋าของจำเลย ศาลได้วินิจฉัยว่า ลูกปลาเป็นพยานหลักฐานที่สามารถรับฟังเพื่อลงโทษจำเลยในความผิดดังกล่าวได้ แม้จำเลยจะได้แย้งว่า ศาลไม่อาจรับฟังพยานหลักฐานในข้อที่ว่า พบปลาแซลมอลก็ตาม

ในคดีนี้ Mellor ได้กล่าวไว้ว่า “ข้าพเจ้าคิดว่าจะเป็นอุปสรรคที่เป็นอันตรายอย่างยิ่งหลวงในการประสิทธิประสาทความยุติธรรม หากจะถือว่า เพราะเหตุแห่งการได้มาซึ่งพยานหลักฐานโดยวิธีการอันมิชอบ ทำให้พยานหลักฐานนั้นไม่สามารถถูกนำมาใช้ต่อสู้กับบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่า กระทำความผิดอาญาในเรื่องนั้น”⁴²

คดี Elias v. Pasmore⁴³ ศาลก็ได้วินิจฉัยว่า เพื่อประโยชน์ของรัฐเราจำเป็นต้องยอมรับว่าการยึดเอกสารมาโดยวิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้นสามารถที่จะกระทำได้หากปรากฏว่าเอกสารนั้นแสดงหลักฐานให้เห็นได้ว่า มีการกระทำความผิดอาญาโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

คดี King v. R⁴⁴ ข้อเท็จจริงในคดีนี้มีอยู่ว่า ตำรวจได้ทำการค้นตัวจำเลยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และในการค้นนั้นได้พบยาเสพติด ศาลก็ยังคงที่จะรับฟังยาเสพติดที่ได้มาจากการค้นนั้นลงโทษจำเลย⁴⁵

⁴⁰8 Cox CC 498 (1861)

⁴¹34 J.P. 759 (1870)

⁴²Andrews & Hirst, *Criminal Evidence*, 3rd Edition (London : Sweet & Maxwell, 1997) p.441

⁴³(1934) 2 KB 164

⁴⁴(1961) AC 304

คดี Kuruma v. R⁴⁶ ในคดีนี้จำเลยถูกฟ้องกล่าวหาว่า มีเครื่องกระสุนปืนและวัตถุระเบิดไว้ในครอบครองโดยเจ้าพนักงานค้นพบของกลางในกระเป๋าของจำเลย แต่การค้นดังกล่าวเป็นการค้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะเป็นการค้นโดยเจ้าพนักงานที่มียศต่ำกว่าตามที่กฎหมายกำหนด ศาลสูงสุดของอังกฤษได้วินิจฉัยว่า พยานหลักฐานดังกล่าวยังคงที่จะรับฟังได้ เหตุผลที่สำคัญที่ศาลได้ให้ไว้ในคดีนี้คือ หากพยานหลักฐานนั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่า จำเลยกระทำความผิดก็สามารถที่จะรับฟังเพื่อใช้ลงโทษจำเลยได้ โดยมีต้องคำนึงถึงว่า วิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้น จะได้มาอย่างไร⁴⁷

นอกจากนี้ศาลก็ได้วางหลักเพิ่มเติมไว้ด้วยว่า ผู้พิพากษาย่อมมีดุลพินิจที่จะไม่รับฟังพยานหลักฐานลงโทษจำเลยในคดีอาญา หากการรับฟังอย่างเคร่งครัดนั้นจะเกิดความไม่เป็นธรรมแก่จำเลย ซึ่งศาลได้ยกตัวอย่างในกรณีนี้ที่ ผู้พิพากษาอาจใช้ดุลพินิจไม่รับฟัง เช่น กรณีที่ได้มีการนำเอกสารมาจากจำเลยด้วยการล่อหลอกจำเลย ศาลยังกล่าวอีกด้วยว่า หลักการนี้ใช้สำหรับการได้มาซึ่งพยานวัตถุหรือพยานเอกสารจากการจับ หรือการค้นโดยมิชอบเท่านั้น ซึ่งไม่เกี่ยวกับการรับฟังคำรับสารภาพของจำเลยด้วยแต่ประการใด เพราะหากเป็นคำรับสารภาพที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายแล้วศาลไม่อาจที่จะใช้ดุลพินิจที่จะรับฟังหรือไม่รับฟังคำรับสารภาพนั้นได้ กล่าวคือ ศาลจะต้องตัดคำรับสารภาพนี้ออกไปโดยเด็ดขาด

คดี Jefferey v. Black⁴⁸ ศาลได้วินิจฉัยว่า การที่เจ้าพนักงานได้เข้าไปเคหสถานโดยไม่ได้รับความยินยอมและไม่มีหมายค้นและมีได้ทำการตรวจค้นเคหสถานอันเกี่ยวเนื่องกับความผิดที่จำเลยถูกจับ โดยในคดีดังกล่าวจำเลยถูกจับในข้อหาขโมยแซนวิช การตรวจค้นดังกล่าวจึงเป็นการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมาย การที่เจ้าพนักงานได้เข้าค้นบ้านจำเลยโดยปราศจาก

⁴⁵ผู้พิพากษา Lord Hodson ได้กล่าวในคดีนี้ว่า “กรณีมิใช่คดีซึ่งมีการได้พยานหลักฐานมาโดยวิธีการที่รัฐไม่ควรใช้ประโยชน์จากพยานหลักฐานนั้น หากศาลไม่รับฟังพยานหลักฐานในกรณีนี้แล้ว พยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการกระทำความผิดก็จะต้องถูกตัดออกไป”

⁴⁶(1955) AC 197 (PC)

⁴⁷ผู้พิพากษา Goddard ได้กล่าวไว้ในคดีนี้ว่า “ศาลเห็นว่าหลักที่จะใช้ในการวินิจฉัยว่าพยานหลักฐานรับฟังได้หรือไม่คือหลักที่ว่า พยานหลักฐานนั้นเกี่ยวข้องกับประเด็นของคดีหรือไม่ หากเกี่ยวข้องก็รับฟังได้ไม่คำนึงว่า พยานหลักฐานนั้นจะได้มาอย่างไร”

⁴⁸(1978) QB 490

ความยินยอมและโดยไม่มีหมายค้น ซึ่งต่อมาได้พบยาเสพติดจำนวนหนึ่งอันเป็นของกลางในคดีนี้ ศาลวินิจฉัยว่า แม้ยาเสพติดจะได้มาจากการตรวจค้นอันมิชอบด้วยกฎหมาย แต่ยาเสพติดจำนวนนี้ก็เกี่ยวข้องกับประเด็นและสามารถนำสืบหรือรับฟังในคดีความผิดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองได้ เพราะไม่มีความไม่เป็นธรรมหรือการกลั่นแกล้งอย่างใด ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้น

ในส่วนหนึ่งของคำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้ได้สรุปว่า ศาลมีแนวโน้มที่จะใช้ดุลพินิจในการไม่รับฟังพยานหลักฐานของโจทก์ หากพิจารณาเห็นว่า จะเป็นการไม่ยุติธรรมหรือเป็นการกดขี่ข่มเหงที่จะอนุญาตให้โจทก์นำสืบพยานดังกล่าว แต่ดุลพินิจนี้ควรจะใช้ในสถานการณ์ที่เป็นกรณีพิเศษ เช่น หากเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงแต่จะเข้าไปในเคหสถานโดยไม่มีอำนาจเท่านั้น แต่กลับยังใช้เล่ห์กลหรือหลอกลวงบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือเป็นการกระทำที่เป็นการกดขี่ข่มเหงหรือไม่ยุติธรรม หรือประพฤติปฏิบัติไปในทางเลวทราม ผิดศีลธรรม แต่เมื่อกล่าวถึงข้อเท็จจริงในคดีนี้ ยังไม่มีเหตุผลเพียงพอที่ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานแห่งการค้นพบยาเสพติดนี้

จากผลของแนวคำพิพากษาของศาลอังกฤษในช่วงต้นอาจสรุปแนวโน้มหลักการของประเทศอังกฤษเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาได้ว่า แม้กฎหมายอังกฤษจะมีได้มีกฎเกณฑ์ในเรื่องของการตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายไว้โดยตรงก็ตาม แต่หลักการเกี่ยวกับการรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวตามแนวทางของศาลที่ได้วางไว้ นั้นจะเห็นได้ว่าโดยหลักแล้วพยานหลักฐานที่มีคุณค่าอยู่ในตัวเองและเกี่ยวกับประเด็นยอมสามารถที่จะรับฟังได้ในทุกกรณี แม้วิธีการแห่งการได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้น เจ้าพนักงานของรัฐจะใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม⁴⁹ ดังที่ศาสตราจารย์ David Feldman ที่ได้กล่าวสรุปถึงแนวทางปฏิบัติในกรณีเกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายว่า

“กฎหมายอังกฤษไม่มีกฎเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ถูกต้อง ซึ่งโดยแท้จริงแล้วพยานหลักฐานที่ได้มาอย่างไม่เหมาะสมหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ทำให้พยานหลักฐานนั้นไม่สามารถรับฟังได้หรือจะต้องถูกตัดออกไป หากแต่ศาลจะพิจารณา

⁴⁹ John Smith, *supra* note 39, p.191

อย่างระมัดระวังในการที่จะตัดพยานหลักฐานก็แต่โดยเฉพาะกรณีที่หากรับฟังพยานหลักฐานนั้นแล้วจะทำให้กระบวนการพิจารณาเกิดความไม่เป็นธรรม”⁵⁰

นอกจากนี้ท่าน Lord Widgery ผู้พิพากษาที่ได้ตัดสินในคดี *Jefferey v. Black* (1978) QB 490 ได้กล่าวว่า “แทบจะไม่มีข้อสงสัยเลยว่า เราจะต้องยอมรับเป็นอย่างมากในข้อที่ว่าความผิดปกติในการได้มาซึ่งพยานหลักฐานไม่ทำให้พยานหลักฐานนั้นรับฟังไม่ได้”⁵¹

3.2.4 ข้อพิจารณาในเรื่องของข้อยกเว้นของหลักการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของประเทศอังกฤษ

จากกรณีที่เราได้กล่าวในหัวข้อที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่า แนวความคิดในเรื่องของการรับฟังหรือไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้น หลักในเรื่องนี้ของประเทศอังกฤษค่อนข้างที่จะมีความยืดหยุ่นกว่าหลัก **Exclusionary Rule** ของประเทศสหรัฐอเมริกาอยู่ค่อนข้างมาก เพราะหลักของกฎหมายอังกฤษได้มีความเห็นว่า หากพยานหลักฐานนั้นมีคุณค่าในการพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้แล้ว โดยหลักการพยานหลักฐานนั้นก็ชอบที่จะรับฟังได้เสมอ แต่อย่างไรก็ตาม หลักการใช้ดุลพินิจของศาลในการรับฟังพยานหลักฐานที่มีอยู่อย่างอิสระนี้ ก็ได้มีข้อยกเว้นเช่นเดียวกัน โดยมีอยู่ 2 ประการด้วยกันคือ

ประการแรก ข้อยกเว้นอันเกี่ยวกับเอกสารที่เป็นเอกสิทธิ์ของบุคคล แม้ว่าจะมีกฎทั่วไปในการยอมรับฟังพยานหลักฐานที่ได้สืบเนื่องมาจากเอกสารอันเป็นเอกสิทธิ์นั้น เช่น พยานหลักฐานอันเป็นเอกสารของคู่ความฝ่ายหนึ่ง ที่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้มาโดยใช้เล่ห์กล และได้นำมาเสนอต่อศาล คู่ความฝ่ายดังกล่าวจะได้รับอนุญาตให้ใช้เอกสารนั้น

ประการที่สอง ได้แก่ข้อยกเว้นเกี่ยวกับการรับฟังคำรับสารภาพ⁵² ซึ่งศาลจะไม่ยอมรับฟังคำรับสารภาพที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายโดยเด็ดขาด เพราะคำรับสารภาพที่ได้มาโดยไม่ชอบนั้น มีผลต่อความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐานเป็นอย่างมากนั่นเอง⁵³

⁵⁰David Feidman, Regulating Treatment of Suspects in Police Stations : Judicial Interpretations of Detention Provisions in the Police and Criminal Evidence Act of 1984, 1990 CRIM.L. REV. pp. 452-453

⁵¹Andrews & Hirst, *supra* note 42, p.441

3.2.5 บทสรุปหลักการไม่รับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาตามกฎหมายอังกฤษ

จากกรณีที่เราได้เขียนได้กล่าวมาแล้วทั้งหมดจะเห็นได้ว่า แนวความคิดของหลักการรับฟัง หรือ ไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ในประเทศอังกฤษไม่มีกฎเกณฑ์ทั่วไป สำหรับการตัดพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายโดยตรง⁵⁴ หากแต่ หลักการในเรื่องนี้คงมีเพียงแนวทางของศาล และตามกฎหมาย The Police and Criminal Evidence Act 1984 บัญญัติเป็นแนวทางในเรื่องของการพิจารณาที่จะรับฟังหรือ ไม่รับฟัง พยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ซึ่งเมื่อกล่าวโดยเฉพาะก็คือ ประเด็นที่สำคัญที่สุดที่ศาลจะต้องพิจารณาในการรับฟัง หรือ ไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการที่ไม่ ถูกต้องตามกฎหมายศาลจะต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์ทั้งปวง และพฤติการณ์ที่ได้มาซึ่ง พยานหลักฐานนั้นว่า ก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อจำเลยหรือไม่

เพราะโดยหลักการในเรื่องของการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญาของประเทศ อังกฤษ พยานหลักฐานที่มีคุณค่าในตัวของมันเองย่อมสามารถที่จะรับฟังได้เสมอ โดยไม่ต้อง คำนึงถึงวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานนั้นจะได้มาอย่างไร⁵⁵ และสิ่งที่ดูเหมือนว่าประเทศอังกฤษ ได้มุ่งพิจารณาเป็นสำคัญ สิ่งนั้นก็คือ คุณค่าในความน่าเชื่อถือ ของพยานหลักฐานเป็นสำคัญ⁵⁶

⁵² ดังที่ศาสตราจารย์ Sir John Smith ได้กล่าวไว้ในคดี Sang (1980) A.C. 402, H.L. ว่า “ไม่มีใครที่จะต้องทรมานตัวเอง อันเป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญของ เอกสิทธิ์ของบุคคลที่จะไม่ให้ ถ้อยคำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ถูกฟ้องเป็นคดีอาญา”(โปรดดู John Smith, *supra* note 45 p.191)

⁵³ โปรดดู The Police and Criminal Evidence Act 1984 (PACE) Section 76

⁵⁴ Craig M. Bladley, “Mapp Goes Abroad”, Case Western Reserve Law Review, Volume 52(2001-2002) Winter 2001, NO.2, p.385

⁵⁵ *Ibid.* p.375

⁵⁶ โปรดดูคดี Mason (2002) 1 WLR 139. ที่ศาลได้วินิจฉัยว่า การที่เจ้าพนักงานตำรวจ ได้หลอกลวง จำเลย และทนายความ ว่ามีลายพิมพ์นิ้วมือของจำเลยอยู่ในสถานที่เกิดเหตุ ผลจากการที่เจ้าพนักงานตำรวจได้หลอกลวงจำเลย และทนายความของจำเลยในคดีนี้ทำให้จำเลยให้การ รับสารภาพ คำรับสารภาพเช่นนี้เป็นคำรับสารภาพที่มาจากการหลอกลวงของเจ้าพนักงาน ตำรวจโดยมิชอบจึงต้องตัดคำรับสารภาพเช่นนี้ออกไป

นั่นเอง การที่ศาลจะไม่รับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยวิธีการที่ไม่ชอบธรรมนั้นจะต้องเป็นเรื่องที่กระทบต่อความเป็นธรรมในกระบวนการพิจารณาโดยถือเป็นข้อยกเว้นจริงๆ เท่านั้น เช่น การที่เจ้าพนักงานตำรวจได้ใช้วิธีการแสวงหาพยานหลักฐานด้วยวิธีการล่อซื้อ ที่วิธีการต่างๆ ที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อจำเลยเป็นต้น

อย่างไรก็ตามก็มีข้อสังเกตอยู่ว่า หากพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายนั้นเป็นคำรับสารภาพของบุคคล เช่น ถ้อยคำรับสารภาพของบุคคลที่ได้มาโดยไม่สมัครใจ ศาลอังกฤษจะมีความเคร่งครัดเป็นอย่างมาก⁵⁷ ดังจะเห็นได้จาก บทบัญญัติใน The Police and Criminal Evidence Act 1984 มาตรา 76 (1)(2) ข้อ (a) และ (8)⁵⁸ ที่บัญญัติว่า

ในคดีนี้ศาลได้เน้นย้ำว่า การหลอกลวงเพื่อให้ได้มาซึ่งคำรับสารภาพ หลักการดังกล่าวนี้มีได้คุ้มครองเฉพาะจำเลยเท่านั้นหากแต่เป็นการคุ้มครองทนายความของจำเลยด้วย เพราะจะมีประโยชน์อะไรหากการให้คำปรึกษาทางกฎหมายถูกบิดเบือนไปอย่างหลอกลวง(รายละเอียดในเรื่องนี้โปรดดู ดู Andrew Ashworth and Mike Redmayne, The Criminal Process, 3rd (Oxford University Press).2005.p.322)

⁵⁷*Ibid.* p.376.

⁵⁸Section 76. Confessions

(1) In any proceedings a confession made by an accusedon may be given in evidence against him in so far as it is relevant to any matter in issue in the proceedings and is not excluded by the court in pursuance of this section.

(2) If , in any proceedings where the prosecution proposes to give in evidence a confession made by an accused person, it is represented to the court that the confession was or may have been obtained

(a) by oppression of the person who made it ; or ...

...The court shall not allow the confession to be given in evidence against him except in so far as the prosecution proves to the court beyond reasonable doubt that the confession (notwithstanding that it may be true) was not obtained as aforesaid

(8) In this section “oppression” includes torture, inhuman or degrading treatment, and the use or threat of violence (whether or not amounting to torture)

มาตรา 76 คำรับสารภาพ

“(1) ไม่ว่าในกระบวนการพิจารณาใด ๆ คำรับสารภาพของผู้ถูกกล่าวหาอาจใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อปรักปรำตัวเขาได้ หากเป็นการเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ใด ๆ ซึ่งเป็นประเด็นในกระบวนการพิจารณาและจะต้องไม่ถูกตัดออกโดยศาล ตามบทบัญญัติแห่งมาตรานี้

(2) ถ้าในกระบวนการพิจารณาใด ๆ ซึ่งการฟ้องร้องดำเนินคดี ซึ่งได้เสนอคำรับสารภาพของผู้ถูกกล่าวหาเป็นพยานหลักฐานแสดงให้เห็นว่า คำรับสารภาพนั้นได้รับหรือน่าจะได้รับมา

(a) โดยผู้ถูกกล่าวหาถูกบังคับ ชูเชิญ...

ศาลจะต้องไม่อนุญาตให้อ้างคำรับสารภาพนั้นเป็นพยานหลักฐานในการปรักปรำตัวเขา เว้นแต่ผู้ฟ้องคดีจะพิสูจน์ให้ศาลเห็นโดยปราศจากข้อสงสัยได้ว่า คำรับสารภาพนั้น (แม้ว่ามันอาจจะไม่เป็นความจริงก็ตาม) ไม่ได้รับมาตามที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น....

(8) ในบทบัญญัติมาตรานี้ คำว่า “บังคับชูเชิญ” ให้ความหมายรวมถึงการทรมาน , การปฏิบัติอย่างทารุณโหดร้าย ,และการใช้หรือขู่ว่าจะใช้ความรุนแรง”

อย่างไรก็ดี ก็มีข้อสังเกตว่า ในเรื่องของคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนที่แม้จะเป็นคำรับที่ได้มาโดยไม่สมัครใจซึ่งโดยหลักแล้วไม่ได้เป็นหลักการทั่วไปทั้งในสากล และ หลักตามกฎหมายอังกฤษ หากคำรับสารภาพนั้นเป็นเหตุให้ได้ข้อเท็จจริงอื่นตามมา เช่น ได้พยานวัตถุอื่น ๆ มา ในกรณีดังกล่าวนี้ ศาลอังกฤษยังคงที่จะรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาในคราวหลังอยู่นั่นเอง แม้ว่าพยานหลักฐานชิ้นหลังนั้นจะได้มาเพราะผลสืบเนื่องมาจากคำรับสารภาพที่เกิดขึ้นโดยไม่สมัครใจก็ตามแต่ก็มีข้อแม้ว่า ในการอ้างพยานหลักฐานชิ้นหลังนั้นจะต้องไม่เป็นการทำความความไปถึงคำรับสารภาพอันมิชอบนั้นด้วย ดังจะเห็นได้จาก บทบัญญัติของ The Police and Criminal Evidence Act 1984 มาตรา 76(4) (a) และ (b)⁵⁹ ที่บัญญัติว่า

⁵⁹Section 76. Confessions

(4) The fact that a confession is wholly or partly excluded in pursuance of this section shall not affect the admissibility in evidence-

(a) of any facts discovered as a result of the confession; or

(b) where the confession is relevant as showing that the accused speaks, writes or expresses himself in a particular way, of so much of the confession as is necessary to show that he does so.

มาตรา 76 คำรับสารภาพ

“(4) ข้อเท็จจริงซึ่งคำรับสารภาพไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วนที่ถูกตัดออกตาม บทบัญญัติแห่งมาตรานี้ จะไม่กระทบต่อการรับฟังพยานหลักฐาน

(a) ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงใด ๆ ที่ถูกค้นพบอันเป็นผลมาจากคำรับสารภาพ หรือ

(b) คำรับสารภาพนั้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กล่าว เขียน หรือแสดง ข้อความโดยวิธีการ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ว่า จำเลยได้กระทำความผิดเช่นนั้น”

ดังนั้น แม้คำรับสารภาพที่ได้มาโดยมิชอบจะรับฟังไม่ได้ แต่โดยผลของบทบัญญัติ ดังกล่าวก็ไม่ใช่เป็นการกระทบต่อการที่ศาลจะรับฟังข้อเท็จจริงที่ตรวจพบอันเป็นผลมาจากคำรับ สารภาพนั้นด้วยแต่อย่างใด และคำรับสารภาพนั้นเองก็อาจใช้แสดงว่า จำเลยได้กล่าว เขียน หรือ แสดงข้อความโดยวิธีการ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ว่า จำเลยเป็น คนร้ายได้เช่นเดียวกัน เช่นในคดีรับของโจรมีการใช้วิธีการอันมิชอบให้จำเลยรับสารภาพว่า ได้ซ่อน ของโจรไว้ที่ไหน จนเป็นผลให้ตรวจค้นพบของนั้น ของนั้นก็ย่อมใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ หรือ ในคดีฆ่าคนตายได้มีการค้นพบกระดาดซึ่งมีการเขียนข้อความมีลักษณะพิเศษตกอยู่ที่ศพของ ผู้ตาย เจ้าพนักงานตำรวจได้หาลองลงให้จำเลยเขียนข้อความนั้นขึ้นใหม่ ข้อความที่จำเลยเขียน ขึ้นใหม่มิใช่ใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่า จำเลยเป็นผู้เขียนข้อความในกระดาดที่ตกอยู่ที่ศพ ของผู้ตายได้⁶⁰

นอกจากนี้บทบัญญัติต่าง ๆ ของกฎหมายที่วางหลักในเรื่องของการแจ้งสิทธิและการ จัดหาทนายความให้ตามที่กำหนดใน The Police and Criminal Evidence Act 1984 นั้น เจ้า พนักงานตำรวจก็ต้องดำเนินการดังกล่าว ให้เป็นไปโดยครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย เช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการที่กฎหมายได้กำหนดให้เจ้าพนักงานตำรวจจะต้องแจ้งสิทธิต่าง ๆ ให้กับผู้ต้องหา เช่น การแจ้งสิทธิในเรื่องที่ผู้ต้องหาจะมีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ให้การก็ได้ หรือการแจ้ง สิทธิที่จะมีทนายความโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย⁶¹ และรวมถึงการจัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาโดย แจ้งให้ผู้ต้องหาได้ทราบและในการสอบสวนหากเป็นไปได้เจ้าพนักงานตำรวจก็ต้องจัดให้มีการ อัดเทปบันทึกเสียงในการสอบสวนครั้งนั้นด้วยเสมอ ซึ่งหากเจ้าพนักงานตำรวจมิได้จัดให้มีการ

⁶⁰โสภณ รัตนกร, คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน, พิมพ์ครั้งที่ 5 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2544), น.187

⁶¹Craig M. Bladley, *supra* note 54, p.386

ดำเนินการอัดเทปบันทึกเสียงระหว่างการสอบสวนดังกล่าวคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนก็ต้องถูกตัดออกไปจากการพิจารณาเช่นเดียวกัน⁶²

⁶²*Ibid*

